

Ungdomskriminalitet de sidste 50 år i tre indsatser:

SSP-samarbejde, Ungdomssanktionen og Ungdomskriminalitetsnævnet

Kilde: Tegning: Anne-Marie Steen Petersen

Link: <https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art6044327/Lad-os-nyt%C3%A6nke-vores-tilgang-til-ungdomskriminalitet-og-h%C3%A6ve-den-kriminelle-lavalder-til-18-%C3%A5r>

Kandidatspeciale i kriminologi ved Aalborg Universitet 2020

Navn: Sarah Lønnerup Wind

Gruppenummer: 14

Semester: 4. semester

Årstal: 2020

Vejleder: Bjarke Refslund

Antal ord: 20.444

Abstract

The purpose of this thesis is to analyze how preventative actions aimed at juvenile delinquency have developed over the last 50 years in Denmark and also to understand which tendencies may have influenced these preventative actions and how they work with young people at risk of deviating from the norm and developing criminal behaviors.

The scientific theoretical background for this thesis is social constructivism because the thesis' methodical work is based on document analysis. By using social constructivism, the documents are used to analyze the preventative aims against juvenile delinquency and how it can be understood as socially situated. Languages, words, and sentences create the world, and people themselves make their own understanding of it. Therefore, a document analysis can be able to show how the preventative actions have developed over time and what that means.

The theoretical background of this analysis is found in two criminological control theories and the last theory is Foucault's understanding of power in relation to governmentality. The control theories - *Social Bond* by Travis Hirschi and *A General Theory of Crime* by Michael R. Gottfredson and Travis Hirschi are used to understand how preventative actions aimed at juvenile delinquency work. *Social Bond* is used to analyze and describe the importance of healthy social relations to the conventional society. *A General Theory of Crime* is on the other hand used to show how it is important for young people's parents to have taught them what to do and not what to do. If this is not the case, then the young child might not be able to use self-control because the child never learned how. Foucault is used in this thesis because of his notion of power as a social construction that none could ever fully possess and how that translates into his understanding of governmentality. By using Foucault, it is possible to analyze why the preventative aims are able to help young people who have shown signs of deviating from the norm through different approaches.

SSP-samarbejdet, *Ungdomssanktionen* and *Ungdomskriminalitetsnævnet* is the three preventative aims against juvenile delinquency used in the thesis. In the end it was found that there is a development on two levels when it came to changes in the above mentioned preventative actions over the last 50 years: organizational and how work of the preventative aim changes with the youth need.

Tro- og loveerklæring

Det erklæres herved på tro og love, at jeg egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Jeg er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på: <https://www.aau.dk/uddannelser/studievejledning/regler/plagiat>

Jeg er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning. Endelig står jeg inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

Indholdsfortegnelse

Abstract	2
Indledning	6
1. Problemfelt	6
1.1 Samfundssanktioner 1970-2000	7
1.2 Ungdomskriminalitet i Danmark de sidste 20 år	8
1.2.1 Antal af mistanker/sigtelser mod 10-17-årige børn og unge	9
1.2.2 Enkelte former for kriminalitet	11
1.2.3 Tilgang, antal forhold samt tidligere og ny kriminalitet	13
1.2.4 Konsekvenser ved ungdomskriminalitet	15
1.3 Problemformulering	17
1.3.1 Problemstillinger	17
1.4 Begrebsafklaring	17
1.5 Afgrænsning	17
1.5.1 Tidsperioden	18
1.5.2 Udvalgte indsatser	18
2.0 Metodologi	20
2.1 Forskningsdesign	20
2.1.1 Casestudier	20
2.1.2 Specialedesign	23
2.2 Socialkonstruktivisme	24
3.0 Metode	26
3.1 Dokumentanalyse	26
3.1.1 Indholdsanalyse	28
3.2 Indsamlede dokumenter	28
3.3 Kvalitet og kvalitetssikring	30
3.4 Dokumentoversigt	31
3.4.1 Analysedel I: SSP-samarbejdet	31
3.4.2 Analysedel II: Ungdomssanktion	32
3.4.3 Analysedel III: Ungdomskriminalitetsnævnet	33
4.0 Teori	34
4.1 Foucault: Governmentality	34
4.2 Hirschi: Social Bond	37
4.3 Gottfredson & Hirschi: A General Theory of Crime	38
5.0 Analysestrategi	42

6.0 Analyse	43
6.1 Analysedel I: SSP-samarbejdet	43
6.1.1 Samfund og magt	43
6.1.2 Social tilknytning	47
6.1.3 Selvkontrol	50
6.1.4 Delkonklusion	51
6.2 Analysedel II: Ungdomssanktion	52
6.2.1 Samfund og magt	52
6.2.2 Social tilknytning	55
6.2.3 Selvkontrol	58
6.2.4 Delkonklusion	61
6.3 Analysedel III: Ungdomskriminalitetsnævnet	61
6.3.1 Samfund og magt	61
6.3.2 Social tilknytning	66
6.3.3 Selvkontrol	67
6.3.4 Delkonklusion	70
8.0 Konklusion	71
Litteraturliste	72
<i>Bøger</i>	72
<i>Hjemmesider</i>	73

Indledning

Hvordan skal samfundet sætte ind overfor unge under 18 år, der udviser normafvigende adfærd eller som på den ene eller anden måde er på kant med loven? I statsministerens nytårstale slog hun sig op på, at hun ville være børnenes statsminister. Det skulle gøres gennem en øget indsats over for socialt udsatte børn og unge, hvor anbringelse udenfor hjemmet skulle fungere som centralt værktøj (Nytårstale, 2020). I 2017 vedtog den tidligere VLAK-regering en ny reform, der resulterede i dannelsen af en ungekriminalforsorg og et ungdomskriminalitetsnævn. Begge har til formål at sætte tidligere ind og hjælpe de unge ud fra samfundets skyggeside (Regering, 2018: 2). Det skete på trods af det faktum, at Ungdomskriminaliteten har været faldende de sidste mange år (Justitsministeriets Forskningskontor, 2019: 10). SSP-samarbejdet er blot endnu et eksempel på en indsats og en måde at tilgå udsatte unge. SSP har i modsætning til Ungdomskriminalitetsnævnet lang tids erfaring i arbejdet med social udsatte unge, da SSP har været en del af det forebyggende arbejde i fire årtier (DKR, 2012: 5).

Der har gennem tiden været mange forskellige måder at sætte ind over for ungdomskriminalitet og tage hånd om unge med normafvigende adfærd. Formålet med dette speciale er at undersøge, hvordan disse indsatser har udviklet sig med tiden og om der har været nogle overordnede tendenser, som har præget tilgangen til de socialt udsatte unge. Det empiriske grundlag for specialet findes i udvalgte indsatser, der er implementeret på forskellige tidspunkter de sidste 50 år. Hensigten er at kunne give et indblik i udviklingen, der har betydning for, hvordan en af samfundets mest udsatte målgrupper er blevet håndteret. Det skulle gerne give en bedre indsigt i de tiltag og indsatser, der implementeres i dag.

1. Problemfelt

Nedenstående problemfelt har til formål at give indsigt i to forskellige emner. Det første afsnit omhandler kort den generelle udvikling af samfundssanktioner og indsatser i det danske retssystem med start i 1970'erne, hvor alternativer til frihedsstraf begyndte at blive en del af retspraksis i Danmark. Dernæst vil der blive redegjort for udviklingen af ungdomskriminalitet de sidste 20 år samt konsekvenserne heraf. Disse to emner skal give en indsigt i hhv. udviklingen af retspraksis samt ungdomskriminalitet for således at give en bedre forståelse af sammenhængen herimellem.

1.1 Samfundssanktioner 1970-2000

I 1975 var det gennemsnitlige fangetal omkring 3.400 personer i de danske fængsler. På den baggrund blev der nedsat en arbejdsgruppe, som havde til opgave at finde alternative sanktionsmetoder til frihedsstraf og dermed nedbringe det fremtidige antal af frihedsberøvede personer i fængslerne. Det ønskede gennemsnit i fremtiden af straffesondere i fængslerne var på omkring 2.000-3.000 personer. Resultatet af denne arbejdsgruppe var en betænkning, som først og fremmest redegjorde for de forhold, der talte for alternativer til fængselsstraf. Her blev der blandt andet lagt vægt på konsekvenserne af frihedsberøvelse, da de påpegede at frihedsberøvelse øgede risikoen for en negativ personlighedsudvikling samt den betydeligt belastning frihedsberøvede blev sat under i selve fængselsperioden. Foruden de menneskelige fordele ved alternative sanktioner, påpegede arbejdsgruppen også et økonomisk hensyn, da fængselsstraf i større grad havde højere omkostninger end andre alternative sanktionsmetoder (Kyvsgaard, 2001: 95).

Arbejdsgruppen anbefalede især en bestemt form for alternativ sanktion til frihedsberøvelse: samfundstjeneste. Samfundstjeneste begyndte på forsøgsbasis i 1982 og var i begyndelsen afgrænset til et lille geografisk område, men blev dog i 1985 udvidet til at være på forsøgsbasis i hele landet. Selvom samfundstjeneste sidenhen er blevet en væsentlig del af den danske retspraksis, så tog det et stykke tid før denne form for sanktion blev lovfæstet, hvilket først skete 10 år efter i 1992. Samfundstjeneste blev dog ikke vedtaget som en selvstændig sanktion men er derimod et særligt vilkår til betinget dom¹ (Kyvsgaard, 2001: 96-97).

Siden arbejdsgruppens blev nedsat i 1975 og anbefalede samfundstjeneste som alternativ til frihedsstraf er, der sidenhen også kommet en række andre alternative sanktionsformer. I 1982 blev mindste tiden for prøveløsladelse for eksempel nedsat fra 4 til 3 måneder og i 1990 fik spritbilister muligheden for at kunne modtage behandling for alkoholmisbrug, hvilket blev et alternativ til hæftestraf. Samme år blev der ligeledes indført et toårig forsøg med ungdomskontrakter, hvilket blev gjort permanent i 1998. I 1995 blev der på forsøgsbasis indført en ordning, hvor misbrugere kunne blive idømt en betinget dom som alternativ til en ubetinget dom ved at lade sig gå i behandling. I 1998 blev der indført en forsøgsordning med konfliktråd og slutteligt blev der i 2001 fremlagt et forslag om en ny ungdomssanktion (Kyvsgaard, 2001: 96). Ungdomssanktionen var tiltænkt unge i alderen 15-

¹ jf. straffelovens § 62, stk. 1.

17 år, der havde begået alvorlig kriminalitet og er et tilbud alternativ til ubetinget fængselsstraf (socialstyrelsen.dk). Dermed adskiller ungdomssanktionen fra ungdomskontrakterne fra 1990, da de sidste hovedsageligt var tiltænkt unge i alderen 15-17 år, som endnu ikke havde udviklet et fast kriminalitetsmønster (Kyvsgaard, 2001: 106).

Nedsættelsen af arbejdsgruppen i 1975 og de efterfølgende samfundssanktioner og tiltag, der kom til op gennem slutningen af det 20. århundrede, er et udtryk for en reaktion på, den forudgående retspraksis i forhold til sanktionsformer. Denne periode bliver ofte kaldt for *behandlingsæraen* og betegner en periode fra 1933-1973, hvor forskellige særforanstaltninger af helt og delvis tidsubestemte sanktioner prægede det danske retssystem. Disse særforanstaltninger blev gennemført i forbindelse med indførelsen af straffeloven i 1930, hvortil de først trådte i kraft i 1933. Særforanstaltningerne prægede den danske retspraksis i 40 år inden de blev ophævet i 1973, hvilket dermed også betegner et skift i den offentlige holdning til, hvordan straf kan komme til udtryk (Kyvsgaard, 2001: 94-95).

Der sker ligeledes et skift i andre nordiske lande, som bliver tydeligt i en overgang fra en behandlingsideologi til en nyklassiske strafferet, men i forhold til Danmark er dette skift mere formelt i blandt andet Sverige og Finland. I forhold til disse nordiske lande, hvor almenpræventionen og proportionalitetsprincippet igen blev udbredt, skete der ikke samme overgang i Danmark, da der mere er tale om et skift i fokus fra traditionelle sanktioner til alternative sanktioner. Dette skift i fokus opstod i et fravær af de forhenværende særforanstaltninger og derfor var der behov for nytænkning inden for de danske samfundssanktioner (Kyvsgaard, 2001: 95).

1.2 Ungdomskriminalitet i Danmark de sidste 20 år

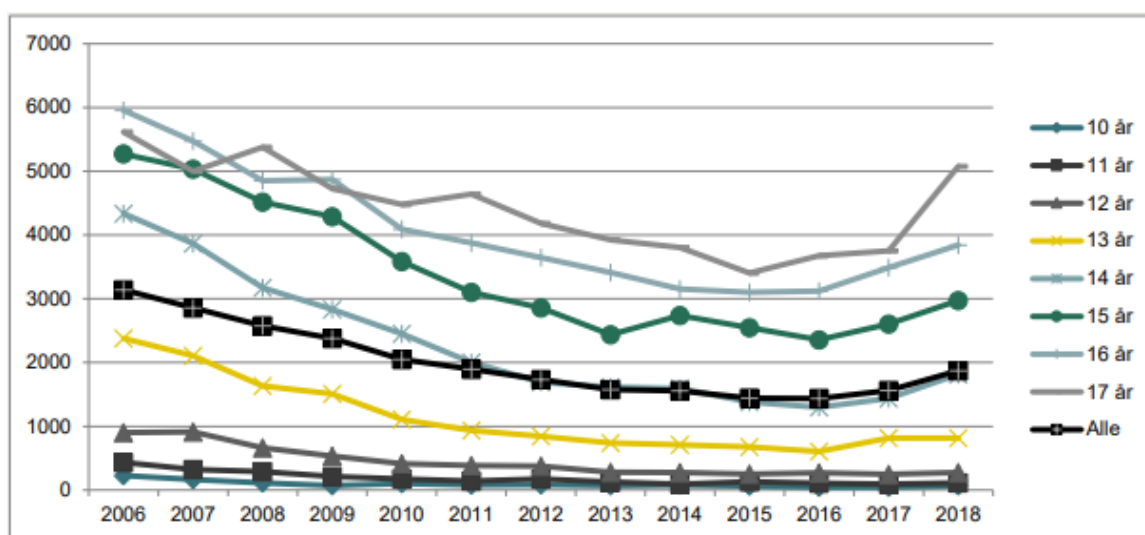
Ungdomskriminalitet er et emne, der har været under stor diskussion i den offentlige debat de seneste par år. Specielt har der været fokus på, hvordan Danmark som samfund skal håndtere udsatte unge, der er i risiko for at udvikle en kriminel eller anden normafvigende adfærd. I 2018 indgik den daværende VLAK-regering et en aftale med Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti om en reform, der skulle komme den hårde kerne af ungdomskriminelle i Danmark til livs ved at oprette et såkaldt ungdomskriminalitetsnævn (Regeringen, 2018). Sidenhen har reformen mødt hård kritik fra eksperter, der blandt andet sætter spørgsmålstegn ved, hvilken effekt reformen vil have på den fremtidige ungdomskriminalitet (Olsen, 2018). Reformen er den seneste udvikling inden for samfundssanktioner rettet mod ungdomskriminalitet, men

hvordan ser ungdomskriminaliteten i Danmark egentlig ud og hvilken udvikling er der sket de sidste 20 år?

1.2.1 Antal af mistanker/sigelser mod 10-17-årige børn og unge

Undersøgelser fra Justitsministeriets Forskningskontor viser, at ungdomskriminaliteten har været næsten kontinuerligt faldende i perioden 2006-2015 før kurven stagnerer i 2016, hvorefter den igen stiger frem til 2018 (figur 1). Der sker en stigning i antallet af mistanker/sigelser mod 10-17-årige på 30 procent fra 2016, hvor det blev registreret 11.487 mistanker/sigelser til 2018, hvor det blev registreret til 14.974 mistanker/sigelser. Stigningen gælder for alle aldersgrupper med undtagelse af unge i aldersgruppen 10-12 år. Overordnet for perioden 2006-2018 har der været et fald på 40 procent i antallet af mistanker/sigelser mod 10-17-årige, hvor der i 2006 blev registreret 25.125 mistanker/sigelser mod de førnævnte 14.974 mistanker/sigelser for 2018 (Justitsministeriets Forskningskontor, 2019: 10).

Figur 1: Antal mistanker/sigelser mod 10-17-årige, baseret på året for mistanken/sigtelsen, 2006-2018.

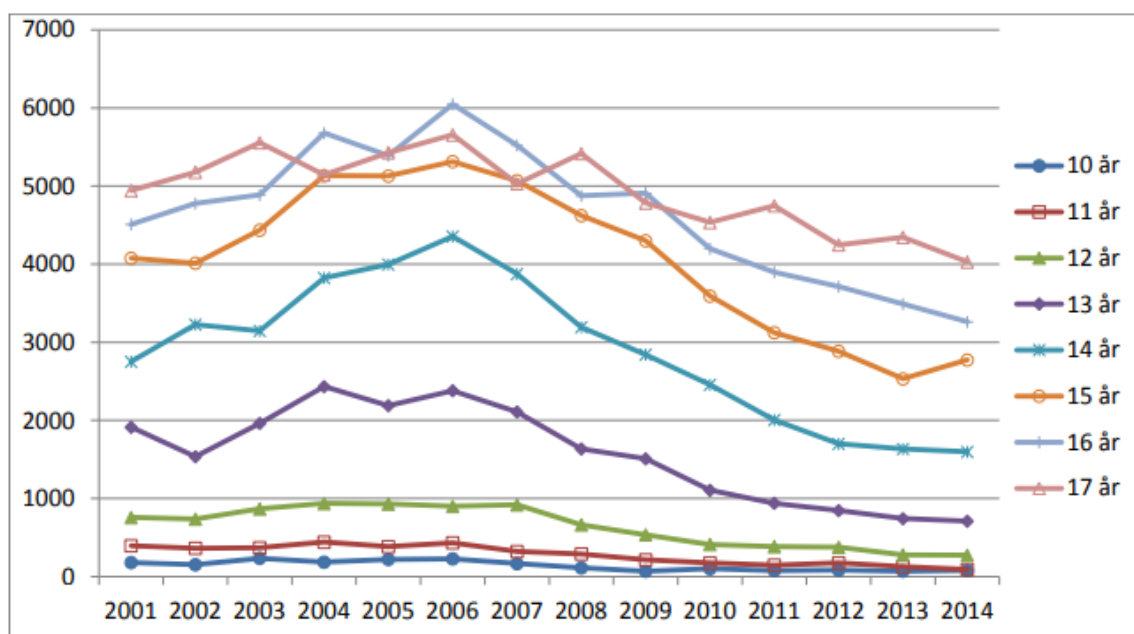
(Justitsministeriets Forskningskontor, 2019: 11).

I forhold til aldersgrupper er der de seneste år sket den største stigning i antallet af mistanker/sigelser for de 17-årige unge. I 2017 blev der registreret 3.753 i 2017, hvortil tallet var 5.076 i 2018, hvilket er en vækst på 35 procent. Overordnet for aldersgrupperne er antallet af mistanker/sigelser for unge i alderen 15-17 år steget med 9 procent, hvortil antallet af

mistanker/sigtelser for unge i alderen 10-14 år er steget med 6 procent (Justitsministeriets Forskningskontor, 2019: 11).

Andre undersøgelser fra Justitsministeriets Forskningskontor viser, at ungdomskriminaliteten for perioden 2001-2006 overordnet har været stigende, hvilket bliver tydeligt i figur 2. I 2001 blev der registreret 19.525 mistanker/sigtelser mod 10-17-årige, hvor tallet var steget til 25.317 mistanker/sigtelser i 2006 (tabel 1).

Figur 2: Antal mistanker/sigtelser mod 10-17-årige, 2001-2014.

(Justitsministeriets Forskningskontor, 2015: 7).

I forhold til udviklingen blandt aldersgrupper, så sker der den største stigning i antallet af registrerede mistanker/sigtede i perioden 2001-2006 blandt unge i alderen 14-17 år. Et eksempel herpå er antallet af mistanker/sigtede for unge i alderen 14 år, hvor der registreret 2.752 mistanker/sigtelser mens tallet var steget til 4.355 i 2006 (tabel 1).

I 2001 blev der registreret 19.525 mistanker/sigtelser (tabel 1) mod 10-17-årige, hvortil tallet som nævnt tidligere var 14.974 mistanker/sigtelser i 2018. Dermed er der således sket et samlet fald i den registrerede kriminalitet for ungdomsårgangen trods vækst i antallet af mistanker/sigtelser i perioden 2001-2006. Faldet af ungdomskriminalitet har dog ikke været et stabilt forløb.

Tabel 1: Antal mistænkte/sigtede pr. år fordelt efter alder, 2001-2014.

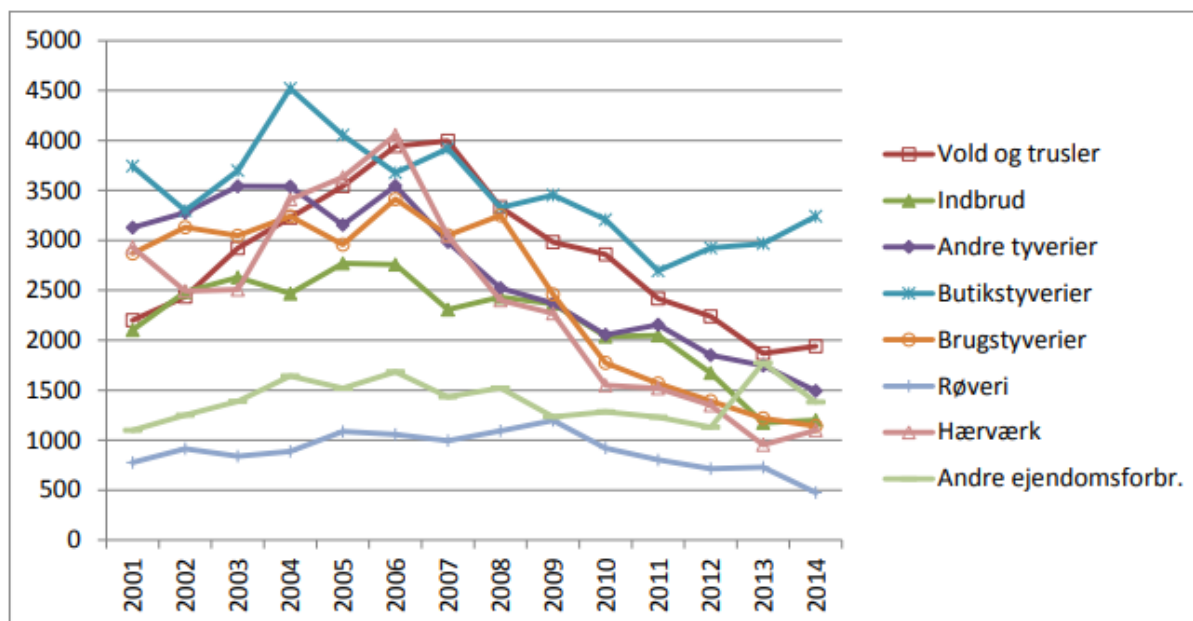
	10 år	11 år	12 år	13 år	14 år	15 år	16 år	17 år
2001	181	396	757	1913	2752	4076	4510	4940
2002	154	364	737	1536	3227	4013	4777	5158
2003	236	370	867	1963	3146	4436	4886	5554
2004	186	442	936	2433	3824	5132	5679	5143
2005	221	384	931	2190	3997	5129	5390	5428
2006	228	434	901	2381	4355	5314	6048	5656
2007	167	322	919	2109	3875	5069	5521	5030
2008	113	291	663	1636	3194	4622	4875	5416
2009	70	215	536	1509	2843	4300	4909	4784
2010	102	175	412	1107	2456	3592	4200	4534
2011	78	147	385	940	2007	3124	3898	4748
2012	83	175	377	846	1700	2885	3714	4247
2013	71	127	279	743	1634	2532	3490	4345
2014	79	93	275	711	1597	2774	3262	4028

(Justitsministeriets Forskningskontor, 2015: 140).

1.2.2 Enkelte former for kriminalitet

Det er ikke kun inden for antallet af mistanker/sigtelser mod 10-17-årige unge, at der er sket en udvikling. Der er samtidig sket en forandring i forhold til de kriminalitetsformer som de unge bliver registreret for, viser undersøgelser fra Justitsministeriets Forskningskontor. I perioden 2001-2006 skete der en stigning inden for samtlige kriminalitetsformer grundet den overordnede udvikling, men det var især hærværk samt vold og trusler, de unge blev registreret for. I samme periode var der også en stor stigning i registreringen af butiksrøverier, men denne kriminalitetsform var på sit højeste i 2004 og var faldende til 2006. Overordnet har butiksrøveri sidenhen været faldende indtil 2011 med undtagelse af mindre vækst i 2006-2007 samt 2008-2009. Men i 2011 begyndte registreringen af kriminalitetsformen igen at stige i modsætning til de andre kriminalitetsformerne. Registreringen af vold og trusler blandt unge har siden 2007 været faldende, hvortil antallet af registreringer i 2013 var under antallet af registreringer i 2001. Fra 2013-2014 sker der en stagnering af registrerede forhold. Samme udvikling ses i forhold til hærværk, hvor kriminalitetsformen har været faldende siden 2006 (figur 3).

Figur 3: Antal forhold, hvor børn er mistænkt, samt antal sigtelser mod unge under 18 år fordelt efter kriminalitetens art, 2001-2006.

(Justitsministeriets Forskningskontor, 2015: 9).

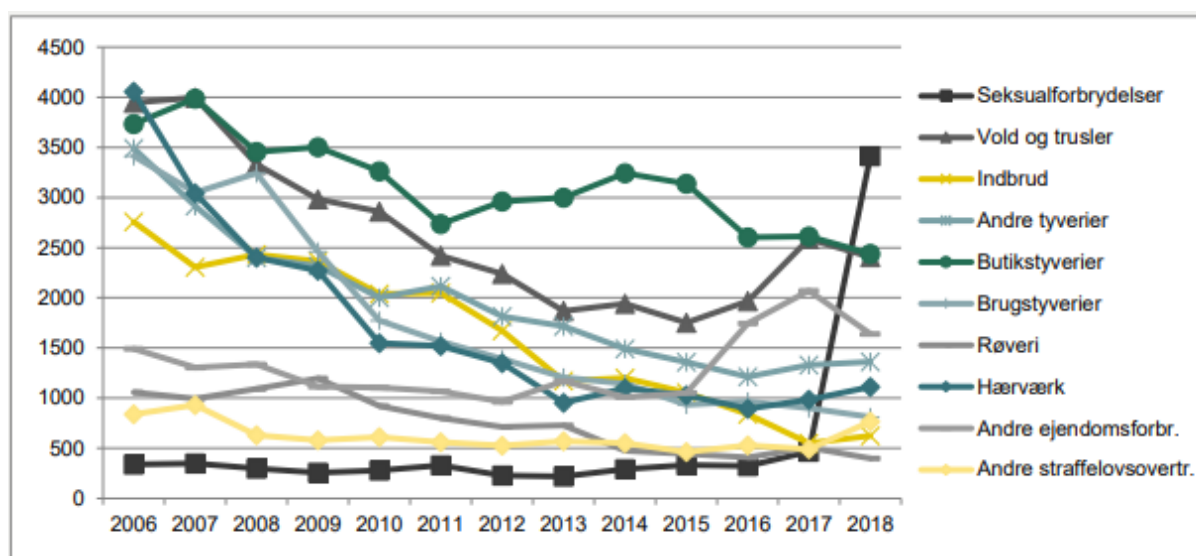
I figur 4 ses den fortsatte udvikling af registreringen af forskellige kriminalitetsformer for børn og unge. Bemærkelsesværdig er udviklingen af tre forskellige kriminalitetsformer: røveri, vold og trusler samt seksualforbrydelser. Fra ovenstående figur 3 var udviklingen i registreringen af vold og trusler i en nedadgående kurve men i 2014 begyndte kurven at vise tegn på stagnering. Ud fra figur 4 begynder registreringen af vold og trusler dog igen at stige efter 2015. Imidlertid er antallet af registreringer ikke på niveau med tallene fra 2006 og ved udgangen af 2018 viser kurven tegn på stagnering (figur 4).

Røverier er en anden kriminalitetsform, hvor antallet af registrerede mistanker/sigtelser også er steget i perioden 2006-2018. Antallet af unge, der er blevet registreret for mistanke/sigtelse for røveri, var fra 2006 til 2012 faldende, men siden da er antallet vokset. I begyndelsen var der et lille udsving i kurven fra 2012-2013, hvorefter antallet af registrerede unge igen stagnerede. Kurven begyndte for alvor at stige i perioden 2015-2017. Året efter i 2018 viste udviklingen igen tegn på nedgang. Overordnet er der sket en stigning i antallet af røverier registreret for børn og unge fra 2001-2018 (figur 4).

Slutteligt er der sket en alvorlig udvikling i forhold til antallet af børn og unge, der er blevet registreret for mistanke/sigtelse for seksualforbrydelse (figur 4). Udviklingen ses i perioden 2017-2018, hvor kurven stiger massivt med en vækst på omkring 3.000

mistanker/sigtelser. Hovedparten af sagerne registreret omhandler blufærdighedskrænkelser² og besiddelse af børnepornografi³. Ud fra de 3.000 registrerede tilfælde er der tale om i alt 853 mistanker/sigtelser af børn og unge og herudfra er en tredjedel af de registrerede unge mistænkt/sigtet én gang for disse lovovertrædelser, hvortil de øvrige er registrerede i flere tilfælde. Omkring 90 procent af de unge registreret for mistanke/sigtelse for seksualforbrydelse i denne periode er over den kriminelle lavalder og mere end tre fjerdedele af de unge involverede er drenge. Det er formodet at det markant stigende antal af børn og unge registreret for seksualforbrydelser primært skyldes *Umbrella-sagen* fra 2018 (Justitsministeriets Forskningskontor, 2019: 17).

Figur 4: Antal mistanker/sigtelser mod 10-17-årige, baseret på året for mistanken/sigtelsen, fordelt efter kriminalitetens art, 2006-2018.

(Justitsministeriets Forskningskontor, 2019: 17).

1.2.3 Tilgang, antal forhold samt tidligere og ny kriminalitet

Der kan være flere forskellige faktorer, der har indflydelse på det faldende antal af registrerede mistanker/sigtelser af børn og unge i perioden 2006-2018. På den ene side kan udviklingen være følge af, at færre børn og unge årligt kommer i kontakt med politiet. På den anden side kan udviklingen være grundet, at de unge, som kommer i kontakt med politiet, mistænkes/sigtes for færre lovovertrædelser (Justitsministeriets Forskningskontor, 2019: 23).

² Straffelovens § 232.

³ Straffelovens § 235 stk. 1 og 2.

Ud fra nedenstående tabel 2 ses det, at den samlede andel af børn og unge, som kommer i kontakt med politiet i 2006, var på 2,1 procent, hvortil dette falder til 1 procent i 2018. Samtidig viser tabellen, at antallet af forhold pr. ung nogenlunde forbliver stabilt gennem perioden, hvor antallet af forhold pr. ung det svinger mellem 2,0 til 2,3. Det bliver herudfra tydeligt, at færre børn og unge årligt er kommet i kontakt med politiet i perioden 2006-2018. Det betyder også at væksten de seneste år hovedsagelig skyldes, at de unge, der kommer i kontakt med politiet mistænkes/sigtes for mere end en lovovertrædelse pr. år (tabel 2).

Tabel 2: Procentandel børn og unge, som mistænkes/sigtes for en straffelovsovertrædelse samt antal mistanker/sigelser pr. person pr. år fordelt efter gerningsår, 2006-2017

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Andel registrerede	2,1 %	2,0 %	1,8 %	1,7 %	1,4 %	1,3 %	1,2 %	1,1 %	1,2 %	1,1 %	1,1 %	1,0 %
Antal forhold pr. person	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0	2,2	2,1	2,1	2,1	2,3	2,3	2,1

(Justitsministeriets Forskningskontor, 2019: 23).

Samtidig viser nedenstående tabel 3, at der i perioden 2006-2018 ikke er tendenser til en kriminalitetsmæssig polarisering for en eller flere af fødselsårgangene. Derimod viser tabellen, at selvom den samlede kriminalitet er faldende for ungdomsårgang frem til 2015, så er der en mindre gruppe, som begår flere og flere lovovertrædelser (Justitsministeriets Forskningskontor, 2019: 24).

Tabel 3: Børn og unge, der er mistænkt/sigtet, fordelt efter antal registrerede forhold til deres 17. leveår og efter fødselsårgang.

	1	2	3-5	6-10	11-30	31+	I alt (%)	I alt (N)
1990	53 %	17 %	18 %	7 %	4 %	1 %	100 %	7.669
1991	53 %	17 %	17 %	7 %	5 %	1 %	100 %	7.384
1992	54 %	17 %	17 %	7 %	5 %	1 %	100 %	7.241
1993	53 %	17 %	17 %	7 %	4 %	1 %	100 %	6.675
1994	56 %	16 %	17 %	6 %	4 %	1 %	100 %	6.270
1995	56 %	17 %	16 %	7 %	4 %	1 %	100 %	5.632
1996	55 %	17 %	17 %	7 %	4 %	1 %	100 %	5.087
1997	55 %	17 %	17 %	7 %	4 %	0 %	100 %	4.586
1998	54 %	16 %	18 %	8 %	4 %	1 %	100 %	4.452
1999	55 %	16 %	16 %	7 %	4 %	1 %	100 %	4.013
2000	56 %	17 %	16 %	6 %	4 %	1 %	100 %	4.038

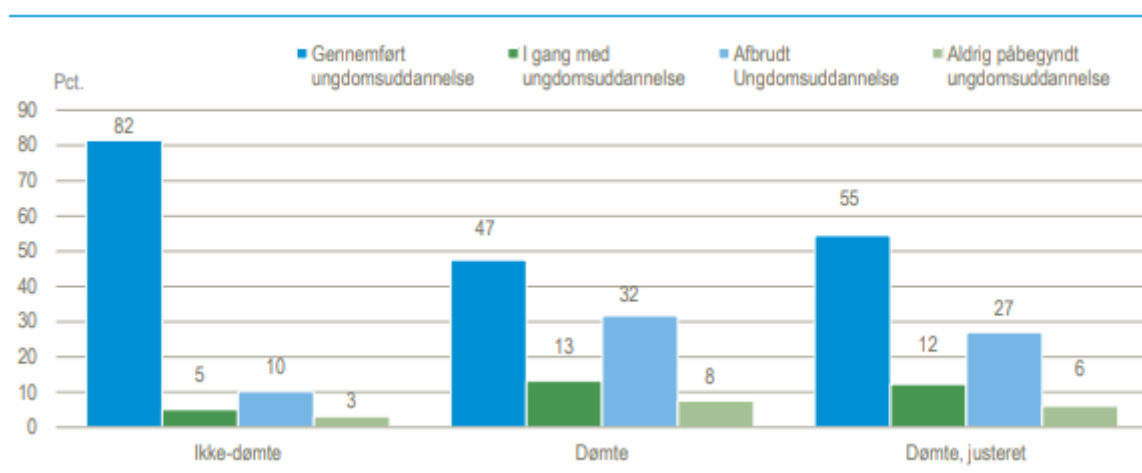
(Justitsministeriets Forskningskontor, 2019: 24).

1.2.4 Konsekvenser ved ungdomskriminalitet

Udviklingen af kriminel og normafvigende adfærd blandt børn og unge medfører omfattende og vidtgående konsekvenser for både det danske samfund og det enkelte individ. De økonomiske ressourcer, der bliver brugt heraf på håndteringen af ungdomskriminalitet i forskellige samfundsmæssige niveauer, er høje. Det danske samfund brugte for eksempel i 2016 i alt 314.751.672 kr. på kriminalitet begået af medlemmer fra forskellige grupperinger. Pengene gik blandt andet til omkostningerne forbundet med ofre for berigelseskriminalitet, udgifter til politiet i forhold til sigtelser og til kriminalforsorgens Exit-program samt mentorordninger for ikke at forglemme udgifter til anklagemyndigheden og domstolene (Justitsministeriet, 2018).

Undersøgelser viser at ungdomskriminalitet har vidtgående personlige konsekvenser for de børn og unge, som på den ene eller anden måde har været indblandet i kriminalitet eller udviser normafvigende adfærd. Nedenstående figur 5 viser, at 47% af unge fra årgangen 1985-1989 i 2016 havde fuldført en ungdomsuddannelse når de fyldte 25 år, tilsvarende havde 82% af ikke-dømte unge fra samme årgang fuldført en ungdomsuddannelse. Ydermere havde 32% af de dømte unge afbrudt ud af en ungdomsuddannelse, hvortil tallet kun var 10% for unge uden en dom. Det bliver dermed tydeligt, at der er en sammenhæng mellem kriminel adfærd og chancerne for at fuldføre en ungdomsuddannelse (figur 5).

Figur 5: Uddannelsesstatus på det fyldte 25 år og tidspunkt for debutdom for dømte og ikke-dømte personer født 1985-1989.

(DSTAnalyse, 2016: 8).

Grundskolen er vigtig for børn og unges videre udvikling, da det er her grundlaget for en kompetencegivende uddannelse bliver skabt. Undersøgelser viser, at 10 procent af personer dømt for en lovovertrædelse inden en alder af 25 år droppede ud af 8. eller 9. klasse. For ikke-dømte personer fra samme ungdomsårgang er der blot 2 procent, som droppede ud af 8. eller 9. klasse. Det betyder, at dem der har fået en dom inden de fylder 25 år, har en fem gange så høj risiko for at droppe ud af grundskolen end ikke-dømte personer (DSTAnalyse, 2016: 4).

Der er ligeledes en forskel i karaktergennemsnit fra skriftlige afgangsprøver i matematik og dansk for personer, der har en dom før de fylder 25 år. Den største karaktermæssig forskel på dømt og ikke-dømte personer ses i nedenstående figur 6 at være inden for matematik, hvor ikke-dømte mænd havde et gennemsnit på 6,1, hvortil dømte mænd havde et gennemsnit på 4,2 (figur 6). Det betyder, at personer, der droppede ud af grundskolen, var i større risiko for senere at få en dom, hvortil de personer, der formåede at blive i skolen, men senere fik en dom ofte havde lavere karakterer i matematik og dansk (DSTAnalyse, 2016: 4-5).

Figur 6: Karaktergennemsnit fra grundskolens skriftlige afgangsprøver i dansk og matematik for dømte og ikke-dømte personer født 1985-1989.

		Mænd			Kvinder		
		Gennemsnit	Pct. med en registreret karakter	Antal i alt	Gennemsnit	Pct. med en registreret karakter	Antal i alt
Matematik	Ingen domme	6,1	85	115 790	5,4	85	131 969
	Én eller flere domme	4,2	71	30 736	3,6	74	8 399
Dansk	Ingen domme	5,4	85	115 790	6,6	85	131 969
	Én eller flere domme	4,1	72	30 736	5,5	72	8 399

(DSTAnalyse, 2016: 5).

1.3 Problemformulering

Hvordan har forebyggende indsatser mod ungdomskriminalitet udviklet sig i Danmark de sidste 50 år og hvilke tendenser har haft indflydelse på indsatsernes tilgang til socialt udsatte unge?

1.3.1 Problemstillinger

- Hvilke fælles tendenser observeres der i udvalgte indsatser mod forebyggelsen af ungdomskriminalitet?
- Med udgangspunkt i udvalgte indsatser, hvordan har tilgangen til ungdomskriminalitet udviklet sig de sidste 50 år?

1.4 Begrebsafklaring

Ungdomskriminalitet: Her henvises der til lovovertrædelser, hvor børn og unge under 18 år, har været mistænkt/sigtet for at have begået en eller flere handlinger.

Forebyggende indsatser: Her henvises der til måder, hvorpå samfundet har forsøgt at håndtere og forebygge ungdomskriminalitet gennem forskellige tiltag, der menes at ville kunne have effekt. Valg af indsatser uddybes i afsnit 1.5.2.

Udsatte unge: Her henvises der til unge mennesker under alderen 18 år, der grundet en eller flere forskellige faktorer, har svag tilknytning til det konventionelle samfunds normer og værdier.

1.5 Afgrænsning

I nedenstående afsnit redegøres der for specialets fra- og tilvalg i forhold til valg af tidsperiode og indsatser. Der er i det følgende fokus på tidsperiodens grænser og hvilken betydning dette vil have for analysen opbygning og struktur. Derudover vil der også blive redegjort kort for specialets valg af indsatser i analysen for at give en indsigt, hvilke typer af indsatser, der bliver afgrænset i specialet.

1.5.1 Tidsperioden

Specialet tager afsæt i de samfundsmæssige forandringer, der havde indflydelse på udviklingen af alternative samfundssanktioner i begyndelsen af 1970'erne. Ud fra ovenstående afsnit (1.1 Samfundssanktioner 1970-2000) er det blevet gjort klart, at der skete et tydeligt skift i det danske retssystem, der i denne periode gik fra en dominerende behandlingstankegang til indførelsen af alternative metoder for håndteringen af kriminel og anden normafvigende adfærd. Denne udvikling er ligeledes tydelig i statens tilgang til ungdomskriminalitet de sidste 50 år. Ved at inddrage en bredere tidsperiode som ramme for specialets analysefelt vil specialet kunne give en indsigt i, hvordan denne udvikling kommer til udtryk i forskellige indsatser. På den baggrund vælger specialet at fokusere på udvalgte indsatser, der således repræsenterer udviklingen i håndteringen af ungdomskriminalitet. Dermed bliver tidsperioden analyseret ud disse indsatser, der således belyser tendenser gældende for de forskellige perioder. Herudfra vil specialet kunne dække en lang tidsperiode men samtidig også være i stand til at give en dybere indsigt af udviklingen heri.

1.5.2 Udvalgte indsatser

Specialets analyse vil blive opdelt efter tre forskellige indsatser, der hver især har en varierende tilgang til håndteringen af kriminel eller anden normafvigende adfærd blandt børn og unge. Indsatserne repræsenterer den samtid, hvori de er opstået for således at vise udviklingen af, hvordan det danske samfund varetager ungdomskriminalitet. De udvalgte indsatser er: SSP-samarbejdet, ungdomssanktioner og ungdomskriminalitetsnævnet.

SSP-samarbejdet: SSP er et tværsektorielt og tværfagligt samarbejde mellem skoler, socialforvaltningen og politiet på kommunalt niveau, der har eksisteret siden 1977. Udgangspunktet for samarbejdet mellem disse forskellige institutioner, var behovet for en tidligere og mere kvalificeret forebyggelse målrettet til børn under 18 år. Hensigten er stadig den dag i dag at styrke det lokale kriminalpræventive arbejde, da samarbejdet kan tilrettelægges efter de enkelte kommuners individuelle problemstillinger og behov (DKR, 2012: 4-5). Lovgrundlaget for SSP-samarbejdet findes i retsplejelovens §115 fra 1990 samt servicelovens videregivelsesbestemmelser §49 a og §153 (DKR, 2012: 34-35). Af den grund vil SSP repræsentere den tankegang, der lå bag tilblivelsen af samarbejdet i 70'erne med henblik på, hvordan dette tager form i dag.

Ungdomssanktionen: I 2001 vedtog folketinget ungdomssanktionen som et alternativ til unge i alderen 15-17 år, som ellers ville have været idømt en ubetinget fængselsstraf. Indsatsen blev vedtaget på baggrund af en forudgående debat om, hvorvidt der var tilstrækkelig effektivitet, reaktionsmuligheder tilgængelig overfor den hårde kerne af socialt belastede og utilpassede unge. Lovgrundlaget for ungdomssanktionen findes således i straffelovens § 74 a fra 2001 (Servicestyrelse, 2008: 27-29). Ungdomssanktionen er udformet som et 2-årige struktureret, kontrolleret og socialpædagogisk behandlingsforløb, der arbejder ud fra tre faser. I første fase består af et indledende ophold for den unge i en sikret afdeling. I anden fase opholder den unge sig på en døgninstitution eller et egnet opholdssted. Sidste og tredje fase afsluttes med, at den unge kommer i ambulant behandling med tilsyn af de sociale myndigheder i opholdskommunen (Servicestyrelsen, 2008: 31). For at den unge kan komme i betragtning til ungdomssanktionen skal der være fire kriterier opfyldt. Kriterierne er følgende: alderskriterium, kriterium vurderes ud fra den unges personlige profil (social profil), et kriminalitetskrav, der vurderes på baggrund af kriminalitetens art. Slutteligt er der et strafkrav, der knytter sig til den straf, den unge ellers vil blive idømt, hvis ikke en ungdomssanktion var mulig (Servicestyrelsen, 2008: 29).

Ungdomskriminalitetsnævnet: I 2017 vedtog den tidligere VLAKE-regering i samarbejde med Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti en reform, der resulterede i tilblivelsen af ungdomskriminalitetsnævnet. Nævnet har til opgave at sikre en helhedsorienteret indsats, der skal signalere hurtige og mærkbare konsekvenser overfor ungdomskriminaliteten. Hensigten er, at børn og unges udvikling skal følges tæt, hvis de har udvist kriminel eller anden normafvigende adfærd, for således at sikre en kriminalitetsfri fremtid (Justitsministeriet, 2017: 6). I Reformen opdeler regeringen arbejdet i tre forskellige spor: den tidlige forebyggende indsats, unge i risikozonen og unge i fødekæden (Justitsministeriet, 2017: 10-11).

2.0 Metodologi

2.1 Forskningsdesign

I nedenstående afsnit vil specialets forskningsdesign blive præsenteret for således at give et indblik i det metodiske afsæt, der danner baggrund for udarbejdelsen af denne undersøgelse. Forskningsdesignet er valgt med udgangspunkt specialets problemformulering, hvor blandt andet den brede tidsperiode vil have indflydelse på designets udformning. Slutteligt vil specialets videnskabsteori ligeledes blive introduceret for på den måde at belyse den virkelighedsforståelse, der ligger til grund for specialets måde at forstå feltet på.

2.1.1 Casestudier

Dette speciale har til formål at undersøge, hvordan tilgangen samt håndteringen af ungdomskriminalitet har udviklet sig i det danske samfund de sidste 50 år. Grundet den brede tidsramme og et ønske om at undersøge udviklingen over tid, vil følgende analyse blive udarbejdet med afsæt i det kvalitative casestudium. I dette speciale vil der blive taget udgangspunkt i Antofts og Salomonsens (2007) teori om det kvalitative casestudium. Overordnet arbejder Antoft og Salomonsen ud fra den forståelse, at et kvalitativt casestudium er en empirisk analyse, der i bred forstand kan undersøge et samtidigt eller historisk fænomen ud fra den sociale kontekst, hvori fænomenet udfoldes (Antoft & Salomonsen, 2007: 32). Ved at gøre brug af et kvalitativt casestudium vil det blive muligt at bruge en eller flere cases i specialets analyse til at undersøge udviklingen af tendenser i indsatser rettet mod ungdomskriminalitet.

Der er ifølge Antoft og Salomonsen fire forskellige hovedtyper af kvalitative casestudier: ateoretiske studier, teorifortolkende studier, teorigenererende studier og teoritestende studier. Disse fire forskellige typer af casestudier kan deles op efter hvilken videnskabelig tolkning de har afsæt i. Det ateoretiske og det teorigenererende casestudie tager afsæt i empirisk materiale, hvortil det teoritestende og det teorifortolkende casestudie tager afsæt i eksisterende teori. Ligeledes kan casestudierne deles op efter hvilket formål de forskellige studier tjener. Det teorigenererende og det teoritestende casestudie har til formål at generere ny teoretisk viden, hvortil det ateoretiske og det teorifortolkende casestudie har til formål at skabe ny empiri (Antoft & Salomonsen, 2007: 33-34). Nedenstående figur 7 viser, hvordan de fire studier ligner og adskiller sig fra hinanden.

Figur 7: Hovedtyper af casestudier (Antoft & Salomonsen, 2007: 34)

	Videnskabelig tolkning har afsæt i empirisk viden og data	Videnskabelig tolkning har afsæt i teoretisk viden
Formål: at generere ny empirisk viden	Ateoretiske casestudier	Teorifortolkende casestudier
Formål: at generere ny teoretisk viden	Teorigenererende casestudier	Teoritestende casestudier

Et kvalitativt casestudie indeholder mange forskellige nuancer og kan derfor sjældent fremstilles som sort/hvid (Antoft & Salomonsen, 2007: 34). Af den grund kombineres to typer af casestudier i specialets design: det ateoretisk og det teorifortolkende casestudie. Begge disse casestudier har til formål at generere ny empirisk viden, hvilket ligeledes er formålet med dette speciale.

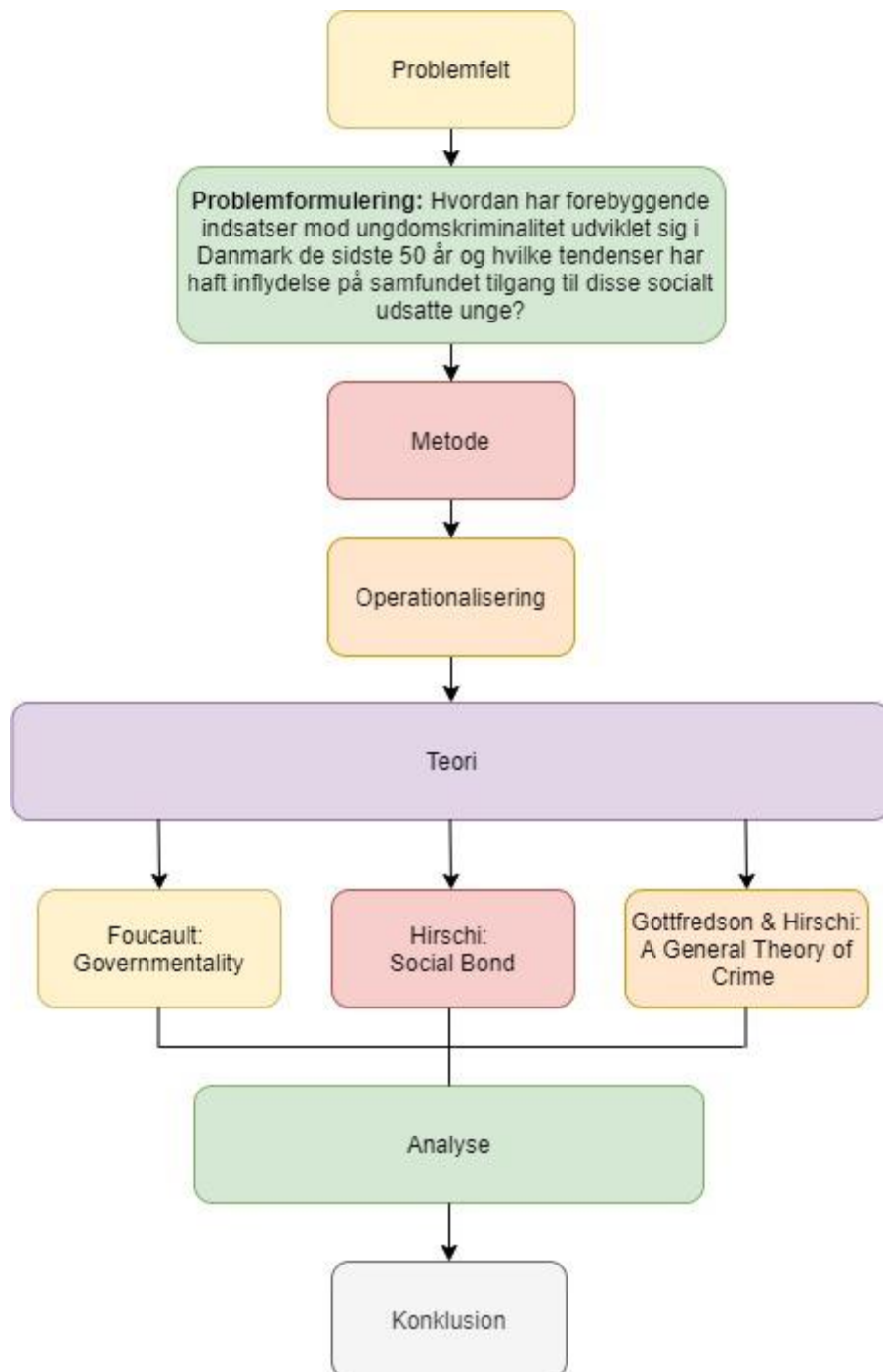
Det ateoretiske casestudie kan bruges på to forskellige måder. På den ene side kan denne form for casestudie bruges til at afdække unikke sociale systemer eller sociale processer ud fra relevante aktørers subjektive oplevelser, hvilket kan ske gennem feltarbejde. På den anden side kan casestudiet bruges til at undersøge en bredere udviklingen indenfor en overordnet politisk, social eller kulturel referenceramme. Her er der oftest tale om samtidshistoriske studier, som søger at fremhæve underbelyste sociale fænomener (Antoft & Salomonsen, 2007: 36). Dette speciale vil tage udgangspunkt i den sidste måde, at tilgå det ateoretiske casestudie, hvilket i analysen vil have indflydelse på udvælgelsen af cases. Med dette menes, at specialet i nogen grad vil være styret af den udvalgte empiri for således at kunne belyse tendenser i udviklingen af indsatser for ungdomskriminalitet de sidste 50 år i Danmark.

Det teorifortolkende casestudie har afsæt i allerede eksisterende teori, hvorudfra der søges at generere ny empirisk materiale og give en fortolkning på dette. Teori bliver herudfra brugt til at identificere nye mønstre og sammenhæng i det empiriske materiale (Antoft & Salomonsen, 2007: 39). Specialets følgende analyse tager udgangspunkt i eksisterende kriminologiske teorier, hvilket vil blive brugt til at undersøge de udvalgte indsatser mod ungdomskriminalitet som udgør specialets empiriske grundlag.

Hensigten med specialet er at undersøge udviklingen i indsatser mod ungdomskriminalitet over tid. På den baggrund vil der i specialet ligeledes blive taget udgangspunkt i det komparative casevalg for således at opbygge specialets analyse. Denne analyse vil blive delt op i tre dele for at overskueliggøre den brede tidsramme, der styrer specialets problemformulering. I specialet vil der blive gjort brug af en *mest uens casedesign*-strategi, for således at kunne identificere mulige sammenhænge i de udvalgte indsatser. Grunden til at denne strategi bruges i specialet er, at der på forhånd ikke er nogle forventninger til, hvilke forhold i indsatserne, der har påvirket og bidraget til udviklingen i håndteringen af ungdomskriminalitet. Udgangspunktet for specialet er et overordnet og forudgående kendskab til emnet, hvilket har været baggrunden for analysens opdeling og valg af cases på baggrund af tendenser for analysens tre overordnede perioder (Antoft & Salomonsen, 2007: 47-48).

Kvalitativ forskning har haft tradition for at tage udgangspunkt i en induktiv tilgang (Thagaard, 2004: 180-181). Speciale vil ligeledes være styret af en induktiv tilgang, da det empiriske grundlag vil være en stærk forudsætning i forhold til valg af teori. Den induktive tilgang bliver ydermere forstærket ved brugen af det ateoretiske og det teorifortolkende casestudie, da disse er forankrede i empirisk viden, hvorudfra teori bruges (Antoft & Salomonsen, 2007: 39).

2.1.2 Specialedesign

2.2 Socialkonstruktivisme

Ud fra den socialkonstruktivistiske forståelse af verden er virkeligheden en social konstruktion, hvor sprog danner forudsætningen for menneskers evne til at erkende verden. Sprog, ord og sætninger får mening ud fra den måde, hvorpå de bliver brugt og ikke deres evne til at referere (sandt eller falsk) til 'virkeligheden'. Sprogbrug er foranderlig og bestemmes ud fra de sociale relationer, hvor sproget bruges. Der er således mange forskellige måder at forstå sproget på og af samme grund er sprogbruken bundet op på regler afhængig af den sociale kontekst. Den østrigske-engelske filosof Ludwig Wittgenstein (1881-1951) bruger i den forbindelse begrebet *sprogspil* til at forklare de forskellige sproglige anvendelsessammenhænge, der giver mening til ord og sætninger. Menneskers sprogbrug er på den baggrund i en evig vekselvirkning afhængig af sociale relationer, da vi konstant bevæger os fra et sprogspil til det andet. Wittgenstein gør i den forbindelse ligeledes brug af begrebet *livsformer*, hvilket henviser til, at de forskellige former for sprogspil som mennesker indgår gennem deres liv, har betydning for, hvordan mennesker skaber mening af deres omverden og hvordan de forstår 'virkeligheden' (Beck Holm, 2016: 122-123).

Specialets forståelsesramme vil på baggrund af ovenstående ligeledes tage udgangspunkt i den amerikanske socialkonstruktivist Kenneth Gergens (1999) fire grundantagelser om, der ifølge ham udgør kernen i socialkonstruktivismen. Den første grundantagelse er følgende: "*Der er ingen nødvendig sammenhæng mellem verden og vores begreber om verden*" (Beck Holm, 2016: 124). Lige som Wittgenstein mener Gergens, at sprog, ord og sætninger er socialt konstrueret og afspejler ikke virkeligheden, men derimod den sociale kontekst, hvori sproget bliver brugt. Gergen bruger i den forbindelse begrebet *sproglig metaforicitet*, der henviser til sprogets metaforiske egenskaber, da sprog ikke henviser til verden som den er i 'virkeligheden' (Beck Holm, 2016: 125).

Den anden grundantagelse er følgende: "*Vores beskrivelser af virkeligheden udspringer af de sociale relationer, vi står i*" (Beck Holm, 2016: 124). Igen er Gergens enig med Wittgenstein om, at mennesker forstå verden ud fra de sociale relationer, hvori de indgår. Mennesker skaber ikke mening af verden individuelt, men derimod altid i fællesskab med andre mennesker (Beck Holm, 2016: 126).

Den tredje grundantagelse er følgende: "*Gennem vores forståelse af verden former vi vores egen fremtid*" (Beck Holm, 2016: 124). Hermed menes, at den måde hvorpå vi forstår og opfatter vores verden har indflydelse på de valg vi træffer som individ og som samfund.

Handlinger har konsekvenser, hvilket betyder at vores valg og handlinger har indflydelse på, hvordan vores fremtid udvikler sig (Beck holm, 2016: 128-129).

Den fjerde og sidste grundantagelse er følgende: *“Refleksioner over vores forståelse af verden er afgørende for vor fremtidig trivsel”* (Beck Holm, 2016: 2014). Ved at synliggøre sociale mønstre og tendenser kan fremtiden på den baggrund ændres. Den fjerde grundantagelse er tæt forbundet med den tredje grundantagelse, da refleksioner og forandringer for fremtidig trivsel er afhængig af en bevidstliggørelse af menneskers indflydelse på verden (Beck Holm, 2016: 129).

Den socialkonstruktivistiske videnskabsteori danner baggrund for specialets forståelsesramme, da undersøgelsens empiriske grundlag består af udvalgte dokumenter. Disse dokumenter bliver anset som værende socialt konstrueret og kan derfor ikke afspejle en ‘direkte’ virkelighed, men er derimod udtryk for sociale mønstre og tendenser i samfundet (Dahler-Larsen, 2005: 237). De udvalgte dokumenter kan på baggrund af et socialkonstruktivistisk synspunkt hermed bruges til at forstå udviklingen af indsatser mod ungdomskriminalitet ud fra socialt konstrueret tendenser.

3.0 Metode

I følgende afsnit vil der blive redegjort for specialets metodiske afsæt for på den måde at give en forståelse for, hvordan adgangen til feltet er opnået. Ud fra de metodiske overvejelser bliver specialets empiriske grundlag introduceret og den efterfølgende gennemgang af specialets forskningskriterier vil give indblik kvalitetssikringen af opgaven. I slutningen af afsnittet findes der en dokumentoversigt over de dokumenter, som vil blive brugt i specialets analyse.

3.1 Dokumentanalyse

Dokumentanalyse er en bred metodisk tilgang, der har til formål at undersøge fænomener og udviklingstendenser i allerede eksisterende materialer. Overordnet kan dokumenter både være skriftlige eller visuelle, historisk eller nutidigt, mundtlige vidnesbyrd, fotografier eller arkæologiske fund. Et dokument kan derfor tage form som mange forskellige ting og kan variere lige fra indkøbslister og dagbøger til lovtekster og bevismateriale. Dokumenter med høj kriminologisk relevans kan dog oftest findes gennem fire overordnede kilder: myndigheder, kunst, massemedier og forskningen. (Møller, 2018: 201-202). I dette speciale vil det empiriske grundlag bestå af dokumenter fra hovedsageligt myndighederne, forskningen og enkelte fra massemedier. De dokumenter der vil blive brugt i specialet, består af henholdsvis rapporter, guides/inspirationshæfter/håndbøger, evalueringer, grafiske oversigter, reformudspil og aftaletekster samt artikler.

Yderligere kan dokumenter også deles op i tre forskellige kategorier: primære, sekundære og tertiære. Kategoriseringen af et dokument afhænger af, hvornår det skabes i forhold til den begivenhed det omhandler og af hvilke aktører der cirkulerer dokumentet. Et primært dokument er skabt af et afgrænset sæt af aktører umiddelbart kort efter den gældende begivenhed har fundet sted. Her kan der være tale om personlige breve, mødereferater, dagbøger eller andre former for dokumenter, der ikke er tiltænkt den bredere offentlighed. Sekundære dokumenter er derimod skabt til at cirkulere blandt et flere forskellige sæt af aktører og er stadig produceret kort efter den gældende begivenhed har fundet sted. Her kan der være tale om lovtekster, regeringsrapporter eller andre dokumenter, der ikke nødvendigvis er tiltænkt en stor målgruppe, men som er offentlig tilgængelig ikke desto mindre. Et tertiært dokument er ligesom det sekundære dokument tilgængelig for alle men adskiller sig fra begge forudgående kategorier ved at være produceret længere tid efter den gældende begivenhed har fundet sted. Her kan der være tale om tidsskriftartikler, akademiske bøger eller undersøgelser

(Lynggaard, 2015: 154-155). Det empiriske grundlag i specialet består hovedsageligt af tertiære dokumenter, da der er tale om undersøgelser, evalueringer, artikler og håndbøger/inspirationshæfter/guides. Analysens tredje afsnit vil dog inddrage to sekundære dokumenter - et reformudspil og et aftalepapir mellem VLAk-regeringen og Socialdemokratiet samt Dansk Folkeparti.

Dokumenter er komplekse, hvilket forudsætter et behov for undersøgelse af selve dokumenterne, hvis de skal kunne bruges i en større analyse. Overordnet vurderes dokumenter ud fra følgende fire kriterier: autencitet, betydning, troværdighed og repræsentativitet. *Autencitet* henviser til lødigheden i et dokument, hvilket afhænger af den type dokument, der bruges i en undersøgelse. Et klassisk eksempel er dagbøger, der indeholder mange faldgruber i forhold til troværdighed. Det er blandt andet vigtigt, at indholdet i dokumentet ikke er forfalsket og at det også er den rigtige person som er angivet som forfatter/afsender (Duedahl, 2007, 62-63). I forhold til de udvalgte dokumenter i specialet er der en stærk autencitet, da størstedelen af kilderne er fundet gennem myndigheder og forskningsenheder, hvor der i stor grad er sikret troværdighed.

Betydning henviser til hvorvidt et dokument er forståeligt. Alle dokumenter bliver skabt med et særligt formål i sigte afhængig af dokumenttypen og derfor vil alle tekster kategoriserer, definerer, sorterer, inkluderer og ekskluderer. Et dokumentes forståelighed er derfor ikke garanteret og det kan der være flere forskellige årsager til. Det kan være at sproget i teksterne er svære at forstå eller vanskelig at læse grundet dokumentationens fysiske tilstand eller vanskelige skrifttype. I sin helhed er det nødvendigt, at læseren er i stand til at forstå indholdet for, ellers vil en tekst gennemskuelighed forsvinde. Videnskabelige dokumenter er i den forbindelse ofte svære at gennemskue, da de er skrevet på højt niveau og kræver en faglighed og forforståelse for at kunne gennemskue betydningen (Duedahl, 2007: 64-65). De udvalgte dokumenter i specialet er skabt med henblik på, at fagprofessionelle skal læse dem, hvilket kræver en forforståelse af emnet om ungdomskriminalitet. Der er dog forskel på dokumenterne, da fire af dokumenterne er håndbøger/guides/inspirationshæfter, hvor det er tiltænkt, at fagprofessionelle skal bruge dem til at optimere deres arbejde. Af den grund er disse umiddelbart lettere at læse end evalueringerne, som ikke på samme måde, skal imødekomme læseren.

Troværdighed henviser til et dokumentes oprigtighed. Dokumenter er sociale produkter og bliver derfor skabt med en særlig intention, hvori de indgår i særlige sammenhænge. Dokumenternes virkning afhænger på den måde af, hvordan de bliver skabt og med hvilken hensigt og det afhænger af hvem, der er tiltænkt som modtager. Et klassisk eksempel er

avisartikler, der har stor subjektive tendenser (Duedahl, 2007: 66-68). I forhold til de udvalgte dokumenter er der en samling af fire artikler, der bliver brugt i analysen. Disse har en høj troværdighed, da de er bragt i fagbladet *Socialrådgiveren*, som bliver udgivet af Dansk Socialrådgiverforening. Hensigten med artiklerne er på den måde at belyse et udvalgt tema, hvor modtagerne stadig er tænkt som fagprofessionelle.

Repræsentativitet henviser til et dokumentes udsagnskraft. Dette relaterer sig mere til ældre dokumenter, der skal bruges til at belyse historiske perioder og tendenser. Der har været forskellige tilfælde, hvor personer eller institutioner har valgt at skaffe sig af med dele af dokumenter for at slette elementer, der ikke skulle frem i det offentlige lys. Et eksempel på dette er velkendte historiske personer, der har valgt at brænde dagbøger eller breve for ikke at få dem udstillet i offentligheden (Duedahl, 2007: 69-71). De udvalgte dokumenter, der bruges i dette speciale regnes for repræsentative, da de hovedsageligt er produceret af danske offentlige instanser og har alle været offentlige tilgængelige.

3.1.1 Indholdsanalyse

De udvalgte dokumenter vil i dette speciale blive undersøgt ud fra en kriminologisk indholdsanalyse. Ved brug af denne tilgang bliver dokumenterne analyseret ud fra en systematiseret, ensartet og objektiv tilgang for således at kunne beskrive og forstå betydninger samt undersøge sammenhænge. Hensigten er at belyse underliggende tendenser og mønstre, men det er dog ikke hensigten med en indholdsanalyse, at kunne generalisere en større målgruppe. Den indholdsanalytiske tilgang præges derfor af en fortolkende fremgangsmåde, hvor målet er at systematisere og analysere. En indholdsanalyse implementeres ud fra valget af brugbare informationer, der inkluderes eller ekskluderes gennem forudbestemte regler (Møller, 2018: 207). I dette speciale vil indholdsanalysen implementeres på baggrund af en begrebsstyret kodning, der valgt ud fra specialets teoretiske grundlag, hvilket der vil blive redegjort for i analysestrategien (Se afsnit 5.0).

3.2 Indsamlede dokumenter

Genereringen af kilder til dette speciale er gjort på baggrund af 'sneboldmetoden', hvor fremgangsmåden er at følge indbyrdes referencer eller emner i dokumenter for på den måde at finde nyt relevant materiale til undersøgelsen (Lynggaard, 2015: 157). Udvælgelsesprocessen tog udgangspunkt i reformudspillet fra VLAK-regeringen (2017) *Alle Handlinger har konsekvenser* og fungerede således som det overordnet 'moderdokumentet'. Det betyder, at

reformudspillet blev brugt til at finde frem til andre dokumenter, der kunne have relevans for analysen. Dokumentet *Ud af kriminalitet og tilbage i travsel* fungerede derimod som 'moderdokument' til at finde frem til ungdomssanktionen. SSP-samarbejdet blev valgt på baggrund af allerede eksisterende kendskab til indsatsen grundet undervisning og tidligere projekt. Indsatsen blev dog valgt på baggrund af, at det repræsenterer tendensen for det kriminalpræventive arbejde i 1970'erne og fungerer dermed som modstykke til reformudspillet.

Analysedel I: SSP-samarbejdet:

SSP - En guide til samarbejdet (2012) er 'moderdokumentet' for dokumentindsamlingen til *Analysedel I: SSP-samarbejdet*, hvorigennem de resterende dokumenter blev fundet. Det betyder også at de resterende dokumenter har til hensigt at supplere 'moderdokumentet' i specialets analyse. Der er stor forskel på, hvornår de indsamlede dokumenter omhandlende SSP-samarbejdet er blevet udgivet. Det har betydning for kildernes udsagnskraft, hvis de ikke bruges hensigtsmæssigt i analysen. Det ældste dokument er fra 1989 og kan ikke fortælle meget om, hvordan SSP er i dag. Derimod kan dokumentet bruges til at underbygge den udvikling SSP har gennemgået og hvordan dette har haft betydning for SSP som indsats.

Analysedel II: Ungdomssanktionen

Håndbog om Ungdomssanktionen (2008) fungerer som 'moderdokument' for dokumentindsamlingen til *Analysedel II: Ungdomssanktion*, hvorigennem de resterende dokumenter blev fundet. Håndbogen er skrevet på baggrund af en evaluering fra 2005 af Lene Rasmussen. Evalueringen resulterede i en ændring af ungdomssanktionen ud fra undersøgelsens resultater. Derfor bruges disse to dokumenter i nogenlunde samme omfang til at understøtte anden del af specialet analyse.

Analysedel III: Ungdomskriminalitetsnævnet

Dokumentet *Alle handlinger har konsekvenser* (2017) er moderdokumentet for indsamlingen af resterende materiale til *Analysedel III: Ungdomskriminalitetsnævnet*. Da reformen er ny betyder det, at der ikke er blevet udgivet nogen form for dokumentation i forhold til evaluering af indsatsen effekt ligesom tilfældet er for ungdomssanktionen. Derfor inddrages fire sammenhængende artikler fra fagbladet *Socialrådgiveren*, der omhandler socialrådgiveres tidlige erfaring med ungdomskriminalitetsnævnet. I forhold til de to foregående analyseafsnit

vil de indsamlede dokumenter i større grad blive stillet over for hinanden, da de indeholder forskellige synspunkter på effekten af ungdomskriminalitetsnævnet.

3.3 Kvalitet og kvalitetssikring

Validitet har til formål at belyse specialets gyldighed og herudfra om formålet med opgaven er blevet undersøgt. På det grundlag kan validiteten opdeles i to faktorer: ekstern og intern validitet. Ekstern validitet omhandler hvorvidt resultaterne af specialet anses som gyldige i andre sammenhænge. Det bliver gjort ud fra den metodiske og teoretiske forankring i specialet (Andersen, 2012: 109). Det antages at specialets eksterne validitet ikke er særlig høj, da analysen og dermed konklusionen er foretaget på baggrund af blot tre udvalgte indsatser. Hensigten med specialet er at undersøge, hvordan indsatser mod ungdomskriminalitet har udviklet sig over en tidsperiode på 50 år og hvis den eksterne validitet skulle have været højere, burde det empiriske grundlag have været større.

Den interne validitet omhandler derimod gyldigheden i specialets konklusion i forhold til resultaterne af den indsamlede empiri (Andersen, 2012: 104). Den interne validitet er i specialet forsøgt sikret gennem forskningsdesign og øvrige metodiske overvejelser for således at kunne fjerne ugyldige slutninger. Der søges desuden gennem teoretiske forklaringer at vise sammenhængen mellem specialets resultater og det empiriske grundlag. Sammenhæng i specialet skal dermed minimere falske og forkerte slutninger for at sikre konklusionens gyldighed og dermed give specialet en høj intern validitet (Andersen, 2012: 105).

Specialet vurderes til at have en lav reliabilitet, da det bliver svært at opnå de lignende resultater ved brug fra samme metode og teori (Andersen, 2012: 102). Årsagen hertil skal findes i det faktum, at det empiriske grundlag er opbygget på baggrund af indsamlet dokumenter, der har til formål at belyse udviklingen af tre udvalgte indsatser. Ifølge Dahler-Larsen kan dokumenter ikke læses *“[...] som om det direkte afspejler nogen essens i virkeligheden, men som et indspil, et forsøg på at fæstne en bestemt virkelighedsdefinition, afgivet under bestemte betingelser”* (Dahler-Larsen, 2005: 236). Det bliver på den baggrund svært at få de samme resultater, da forskeren påvirker, hvordan dokumenterne tolkes.

Analytisk generaliserbarhed omhandler, hvorvidt specialets resultater kan generaliseres ud i andre sammenhænge. Her tages der hensyn til de ligheder og forskelle der måtte være imellem det undersøgte emne, og det der ønskes at generaliseres til (Andersen, 2012: 106). Specialet generaliserbarhed vurderes som værende lav. Det sker ud fra det faktum, at specialet

analyse er foretaget på baggrund af tre udvalgte indsatser, hvilket må antages ikke kan være fyldestgørende for at generalisere resultaterne.

3.4 Dokumentoversigt

3.4.1 Analysedel I: SSP-samarbejdet

Skema nr. 1:	<i>Dokument 1</i>	<i>Dokument 2</i>	<i>Dokument 3</i>
Titel	SSP-Samarbejdet i kommunerne	SSP - En guide til samarbejdet	SSP-samarbejdet i det kriminalitetsforebyggende arbejde
Udgivelsesår	1989	2012	2019
Forfatter(e)	Jill Mehlbye	DKR	Jill Mehlbye, Nichlas Permin Berger og Britt Østergaard Larsen
Afsender	AKF	DKR	VIVE
Modtager	Fagprofessionelle	Fagprofessionelle	Fagprofessionelle
Kildetype	Tertiært dokument: Rapport	Tertiært dokument: Guide	Tertiært dokument: Rapport
Kan hentes her:	Bestilt gennem biblioteket	https://dkr.dk/materialer/lokalt-samarbejde/ssp-en-guide-til-samarbejdet/	https://www.vive.dk/da/udgivelser/ssp-samarbejdet-i-det-kriminalitetsforebyggende-arbejde-14468/

3.4.2 Analysedel II: Ungdomssanktion

Skema nr. 2:	<i>Dokument 4</i>	<i>Dokument 5</i>	<i>Dokument 6</i>
Titel	Håndbog om Ungdomssanktionen	Ungdomssanktionen i Kvalitativ Belysning	Ungdomssanktionen - Effektevaluering
Udgivelsesår	2008	2005	2013
Forfatter(e)	Servicestyrelsen ⁴	Lene Kofoed Rasmussen, Laila Dreyer Espersen, Mette Lise Sørensen, Signe Andrén Thomsen	Anne-Julie Boesen Pedersen
Afsender	Servicestyrelsen	Socialforskningsinstituttet	Justitsministeriets Forskningskontor
Modtager	Fagprofessionelle	Fagprofessionelle	Fagprofessionelle
Kildetype	Tertiært dokument: Håndbog	Tertiært dokument: Evaluering	Tertiært dokument: Evaluering
Kan hentes her	https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/haandbog-om-ungdomssanktionen	https://www.vive.dk/da/udgivelser/ungdomssanktionen-i-kvalitativ-belysning-3375/	https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/ungdomssanktionen-effektevaluering-af-en-styrkelse-af-sanktionen

⁴ Servicestyrelsen blev i 2011 ændret til at hedde Socialstyrelsen

3.4.3 Analysedel III: Ungdomskriminalitetsnævnet

Skema nr. 3:	Dokument 7	Dokument 8	Dokument 9
Titel	Alle Handlinger har Konsekvenser	Ud af kriminalitet og tilbage i trivsel	Tema: Ungdomskriminalitet snævnet
Udgivelsesår	2017	2019 ⁵	7. januar 2020
Forfatter(e)	VLAK-regeringen	Børne- og socialministeriet, Justitsministeriet	Lærke Øland Frederiksen
Afsender	VLAK-regeringen	Børne- og socialministeriet, Justitsministeriet	Socialrådgiveren: Dansk Socialrådgiverforening
Modtager	Hele offentligheden	Fagprofessionelle	Fagprofessionelle
Kildetype	Sekundært dokument: Reform udspil	Tertiært dokument: Håndbog	Tertiært dokument: Fire artikler frembragt i forbindelse med tema om ungdomskriminalitet snævnet
Kan hentes her	https://www.regeringen.dk/media/4227/103125_jm_reform_ungdomskrimi_a4_30.pdf	https://www.ungdomskriminalitetsnaevnet.dk/lovgivning-vejledning/index.html	https://socialraadgiverne.dk/publikation/socialraadgiveren-01-20/

⁵ Dokumentet er fundet gennem <https://www.ungdomskriminalitetsnaevnet.dk/lovgivning-vejledning/index.html>, men hverken selve dokumentet eller hjemmesiden tilkendegiver et udgivelsesår. Der står blot på ungdomskriminalitetsnævnets hjemmeside, at loven trådte i kraft d. 1. januar 2019. På den baggrund antages det i dette speciale, at dokumentet er blevet udgivet omkring dette tidspunkt.

4.0 Teori

Det nedenstående teoriafsnit har til formål at redegøre for tre teorier, der danner baggrund for specialets analyse. Der er her tale om *Governmentality* af Michel Foucault, hvilket har til formål at belyse, hvordan udviklingen i håndteringen af ungdomskriminalitet kommer til udtryk i de udvalgte indsatser. Dernæst inddrages teorien om *Social Bond* af Travis Hirschi, for således at klarlægge relevansen af indsatsernes fokus på styrkelsen af børn og unges relation til det konventionelle samfund. Slutteligt vil Michael R. Gottfredson og Tavis Hirschis teori *A General Theory of Crime* blive forklaret, hvilket har til formål at belyse, hvilken effekt indsatserne har for de indre faktorer hos de unge, som har betydning for deres videre personlige udvikling.

4.1 Foucault: Governmentality

I nedenstående afsnit vil der være en gennemgående redegørelse af Michel Foucaults teori om *Governmentality*. Teorien vil blive brugt i analysen til at undersøge forskellen mellem indsatserne i forhold til, hvordan disse søger at hindre dannelsen og videreudviklingen af kriminel eller anden normafvigende adfærd blandt børn og unge.

Michel Foucault gav aldrig en klar og tydelig definition af begrebet *governmentality* og på den baggrund har forskere fra forskellige fagområder såsom sociologi, historie samt kriminologi debatteret begrebets betydning. Michel Foucault diskuterede *governmentality* i en række forelæsninger han afholdte på Collège de France i 1977-78, men han udgav aldrig et værk, hvori begrebet indgik (Valverde, 2017: 79-80).

Foucault brugte overordnet begrebet *governmentality* til at beskrive udviklingen af og skift i den moderne styreform i samfundet. Af teoretiske grunde gav Foucault aldrig en klar definition af begrebet, men illustrerede derimod, hvad han forstod med *governmentality* gennem kontraster. Forståelsen af *governmentality* skal således findes i sammenhæng med to andre begreber: suverænitet og disciplin. Suverænitet er en topstyret regeringsform, der bruger offentlig straf til at slå ned på befolkningen for at håndtere samfundets interne problematikker. Ligeledes bruger suverænitet krigsførelse til at håndtere eksterne problematikker. Den suveræne regeringsform er således ligeglad med befolkningen så længe de forbliver loyale undersåtter og efterlever den suveræne autoritet (Valverde, 2017: 80).

Disciplin er derimod en regeringsform, der ud fra kontinuerlig og flydende magtformer bruger sofistikerede vidensbaserede teknikker såsom undersøgelser, observationer og normalisering til at håndtere samfundsproblematikker. Fokus for den disciplinære regeringsform er på individet og kontrollen af denne. *Governmentality* er til gengæld et begreb, der bliver brugt til at beskrive yderligere sofistikerede moderne magtformer. Her skifter statens fokus fra individet til befolkningen, hvorudfra centrale karakteristika bliver gjort tydelige og beregnelige i aggregerede data. Den disciplinære regeringsform og *governmentality* er således begge interesseret i befolkningen, da styreformerne er afhængige af viden. På den baggrund kan det nogle gange være svært lave en skarp opdeling mellem begrebet *governmentality* og disciplin (Valverde, 2017: 80).

Governmentality kan ud fra ovenstående således forstås som et paraplybegreb, der dækker et ubestemt område af viden og magt, da det netop ikke er et skarpt defineret begreb, men er derimod et kontekstbaseret værktøj. Det er et begreb som Foucault bruger til at belyse ligheder mellem forskellige styrende regeringsformer, der ikke henvender sig direkte til individer eller specifikke befolkningsgrupper. Derimod belyser *governmentality* moderne magtudøvelser, der arbejder ud fra viden om den samlede befolkningen, hvortil indsatser bliver implementeret med henblik på effektiv risikostyring (Valverde, 2017: 81).

Nedenstående skema er en oversigt, der sammenligner og adskiller suverænitæt, disciplin og *governmentality*. Skemaet er fra Mariana Valverdes bog *Michel Foucault* (2017).

Tabel 4: Foucaults analytiske værktøjer til studiet af regulerende praksis

<i>Sovereignty</i>	<i>Discipline</i>	<i>Governmentality</i>
Juridical yes-or-no rules as typical format of power.	Norms (statistical or clinical) as key format of power.	Risk calculations as key format of power.
Aim: Preserving sovereign authority.	Aim: Creating normalized individuals.	Aim: Securing territories and populations; constituting responsible individuals.
Key personnel: State officials.	Key personnel: Experts (especially psych and medical).	Expertise still key, but working through individuals and their choices.
Punishment as key control	Normalization of bodies	Governing through freedom:

technique domestically: warfare as key technique for external relations.	through disciplinary techniques over time, formation of modern 'self'.	incentives, teaching people to make the right choices.
Typical technique: Spectacles (the many watching the one).	Surveillance: the one watching the many. Hierarchical observation. Examination.	Risk calculations. Risk management.
The governed: Loyal subjects.	The governed: Disciplined individuals.	Autonomous self-directed, entrepreneurial citizens and consumers - and healthy and prosperous populations.

(Valverde, 2018: 82).

Relevant for forståelsen af *governmentality* er et dybere kendskab til Foucaults brug af magt og magtudøvelse i det moderne samfund. Ifølge Foucault opstår magt i alle sociale relationer og er derfor et allestedsnærværende fænomen, som et individ eller befolkningsgruppe aldrig vil kunne blive fuldt ud besiddet. Magt bliver herudfra et fænomen, der gennemtrænger alle dele af samfundet og har således indflydelse på adfærd og handlinger i hverdagen. På den måde adskiller Foucault sig fra det traditionelle syn på magt, hvor magt netop er noget, der kan erhverves, besiddes og mistes (Richter, 2011: 418).

Magtudøvelse i det moderne samfund handler ikke om tvang og repression men derimod om guidning og vejledning af autonome individer. Magt er en produktiv drivkraft, der har til formål at give individer bestemte færdigheder, tilpasse handlemønstre, bearbejde selvforhold og hvis nødvendigt afrette og normalisere til ønsket opførsel. Den moderne magtudøvelse søger at integrere individer ved at korrigere afvigelse og fremelske de konventionelle egenskaber, der allerede eksisterer hos individet ud fra det formål at flytte individet tættere på samfundet (Mik-Meyer & Villadsen, 2007: 20-21).

4.2 Hirschi: Social Bond

I nedenstående afsnit vil der være en gennemgående redegørelse af Travis Hirschis teori om *Social Bond*. Teorien vil blive brugt i analysen til at undersøge, hvordan udvalgte indsatser gennem tiden har arbejdet med de unges relation til det konventionelle samfund, samt hvilken prioritet denne relation har fået. Teorien bruges herudfra til at belyse betydningen af de ydre faktorer, som kan have indvirkning på de udsatte unges videre udvikling.

Der er tre overordnede traditioner, som har domineret forståelsen af kriminalitet ud fra et sociologisk synspunkt: *differential association/læringsteori*, *anomi/strain teori* og *kontrolteori*. Travis Hirschis teori om *Social Bond* (1969) finder sin plads i den sidste tradition, hvormed Hirschi har haft en stor indflydelse på udviklingen af denne retning (Agnew et al., 2014: 212). Kontrolteorier har fokus på at undersøge, hvorfor alle mennesker ikke bliver kriminelle og tager udgangspunkt i den antagelse, at kriminel motivation er udbredt til alle dele af samfundet. Centralt for teorier inden for denne retning er tilstedeværelsen og fraværet af kontrol, som sætter grænser og konsekvenser for udviklingen af kriminel- og normafvigende adfærd. Kontrollens virkning opstår i individets tilknytning til det konventionelle samfund (Agnew et al., 2014: 7).

Hirschis teori om *Social Bond* tager udgangspunkt i fire faktorer, der tilsammen er afgørende for individers tilknytning til det konventionelle samfund: *attachment*, *commitment*, *belief* og *involvement*. Ifølge Hirschi kan disse faktorer være med til at forklare blandt andet udviklingen af ungdomskriminalitet i et samfund. Stærke sociale bånd til det konventionelle samfund kan være med til at mindske risikoen for at udvikle en normafvigende adfærd blandt unge og derfor reducere mængden af ungdomskriminalitet i en ungdomsårgang. Derimod kan en høj kriminalitetsrate blandt unge ligeledes være en indikator for svage sociale bånd (Hirschi, 2014: 231).

Det første element i *Social Bond* er *Attachment*, som omhandler betydningen af en følelsesmæssige tilknytning til et andet menneske. Denne tilknytning kommer til udtryk i betydningsfulde mennesker, som er i den unges liv og som er med til at præge den unges udvikling. Der kan her være tale om familiemedlemmer, venner, personer fra lokalsamfundet såsom pædagoger, lærere eller andre mennesker som er vigtig for den unge og som den unge ikke har lyst til at skuffe. Disse betydningsfulde mennesker fungerer som repræsentanter for det konventionelle samfund og er af den grund med til at indprente samfundets normer og værdier hos den unge. Hvis den unge begår kriminalitet eller udvikler anden normafvigende

adfærd går den unge imod de konventionelle værdierne og svinger dermed de mennesker som er den unge tættest. Attachment handler derfor om direkte og indirekte kontrol. Som den unge vokser og bliver ældre, vil muligheden for kriminalitet og normafvigende adfærd uundgåeligt blive større, men grundet indirekte kontrol vil den unge følge samfundets normer og værdier. Den direkte kontrol fra barndom og tidlig ungdom bliver på den måde ført videre i indirekte kontrol og afholder den unge fra at bryde med det konventionelle samfund (Hirschi, 2014: 231-232).

Andet element i teorien om Social Bond er *Commitment*, som omhandler betydningen af fremtidsudsigter i form af karriere og personlige mål. Ved at den unge opbygger en fremtid og har noget at se frem til, så giver det også den unge noget at miste, hvis han eller hun begår kriminalitet eller udvikler anden normafvigende adfærd. Hvis den unge ikke har en konventionel fremtid, behøver den unge ikke at vurdere risikoen ved at begå kriminalitet, for der er lidt eller intet at miste. Derimod stiger risikoen for, at den unge søger kriminalitet og en fremtid heri, hvis den unge ikke investerer tid og energi i konventionelle aktiviteter (Hirschi, 2014: 232-233).

Involvement er tredje element i Social Bond og omhandler, hvordan den unge fysisk bruger deres tid og hvilken betydning konventionelle aktiviteter har. Der er her tale om aktiviteter såsom skole, sport, fritidsklubber og anden foreningsliv, som optager den unges hverdag således risikoen for kriminelle handlinger mindskes. Denne del af teorien handler grundlæggende om, at når den unge bruger det meste af sin tid på skole og andre konventionelle aktiviteter, så vil der ikke være nok tid til at komme på et sidespor og udvikle en kriminel eller normafvigende adfærd (Hirschi, 2014: 233-234).

Fjerde og sidste element af Social Bond omhandler *belief*, hvilket omhandler, hvordan den unge ser og opfatter omverdenen. Herudfra er tanken, at den unge kan socialiseres til at tænke på bestemte måder. Ærlighed, høj morale, retfærdighed og ansvarsfølelse er ofte de normer og værdier, som følger en stærk tilknytning til et konventionelt samfund. Hvis den unge er af den overbevisning, at disse regler skal følges, betyder det, at risikoen for kriminalitet mindskes. Det skal dog i denne forbindelse nævnes, at det er vigtigt, at den unges overbevisning skal forbyde kriminalitet og ikke neutralisere handlingerne (Hirschi, 2014: 234-235).

4.3 Gottfredson & Hirschi: A General Theory of Crime

I nedenstående afsnit vil der være en gennemgående redegørelse af *A General Theory of Crime*, hvilket er en teori om selvkontrol udviklet af Michael R. Gottfredson og Travis Hirschi. Teorien

vil blive brugt i analysen til at undersøge, hvordan de udvalgte indsatser arbejder med udsatte unge og deres familier, der er kommet i kontakt med systemet grundet kriminel eller anden normafvigende adfærd. Herudfra er hensigten at teorien bruges til at belyse betydningen af de indre faktorer, som kan have indvirkning på de udsatte unges videre udvikling.

Efter tilblivelsen af teorien om Social Bond indgik Travis Hirschi et samarbejde med Michael R. Gottfredson, der resulterede i tilblivelsen af teorien *A General Theory of Crime* (1990). *A General Theory of Crime* har fokus på udviklingen af selvkontrol hos børn og unge, da Gottfredson og Hirschi mener, at selvkontrol er centralt for, hvordan de unges videre liv forløber sig. Teorien fokuserer på familien og hvad forældre gør eller ikke gør i løbet af et barns opvækst. Der bliver på den baggrund lagt stor vægt på direkte kontrol i denne teori, hvortil Hirschis tidligere teori om Social Bond derimod fokusere på betydningen af, hvordan direkte kontrol udvikler sig til indirekte kontrol. Idéen i *A General Theory of Crime* er, at medmindre forældre lærer deres børn, at handlinger har konsekvenser gennem direkte kontrol - via klar udtryk af misbilligelse - så vil børn og unge udvikle en lav selvkontrol (Gottfredson & Hirschi, 2014: 238).

Børn og unge med lav selvkontrol er ofte impulsive, ufølsomme og risikovillige, kortsigtet samt fysisk i deres handlinger og den måde de udtrykker sig på. Disse karaktertræk vil have betydning for, hvordan børn og unges vil udvikle sig, da det ofte betyder, at de vil mangle vedholdenheden til at få succes i skolen, på arbejdspladsen og i deres sociale relationer. Ifølge Gottfredson og Hirschi fører lav selvkontrol således til en række negative personlighedstræk, der kan øge risikoen for udviklingen af en kriminel eller normafvigende adfærd (Gottfredson & Hirschi, 2014: 238)

I deres teori differentierer Gottfredson og Hirschi mellem kriminalitet (criminality) og forbrydelse (crime). Kriminalitet bliver anset som værende *tilbøjeligheden* til at begå forbrydelse, mens forbrydelse derimod karakteriseres som en egentlig *straffelovsovertrædelse*. Gottfredson og Hirschi anerkender i den forbindelse, at tilbøjeligheden til at begå kriminalitet ikke kan opstå medmindre omstændighederne for straffelovsovertrædelser eksisterer. Herudfra bliver kriminalitet anset som værende et produkt af mennesker med lav selvkontrol og høje *criminogenic* tilbøjeligheder, der således kommer i kontakt med muligheden for at begå kriminalitet. De fleste straffelovsovertrædelser er nemme at begå og muligheden for disse handlinger er konstante, hvilket med tiden betyder, at personer med lav selvkontrol uundgåeligt vil udvikle en form for kriminel eller anden normafvigende adfærd. Dette udgangspunkt er ifølge Gottfredson og Hirschi udtryk for, at det er lav selvkontrol og ikke mulighederne for

straffelovsovertrædelser, der er den afgørende faktorer for, hvorvidt personer bliver involveret i kriminelle handlinger i løbet af deres liv (Gottfredson & Hirschi, 2014: 238).

Kriminelle handlinger giver en øjeblikkelig tilfredsstillelse af behov, hvilket er tiltrækkende for personer med lav selvkontrol. Dominerende for disse personer er tendensen til at reagere på håndgribelige stimuli, der er til stede i det nærværende miljø. Da personer med lav selvkontrol ofte har en stærk "her og nu"-orientering bliver kriminalitet en simpel og hurtige løsning til at opfylde behov. Kriminalitet giver penge uden at skulle arbejde, sex uden behovet for bejlen og mulighed for hævn uden om retssystemet. Desuden har personer med lav selvkontrol ofte også en lav arbejdsmorale samt modvilje til aktiviteter, der kræver omhu, ihærdighed og vedholdenhed (Gottfredson & Hirschi, 2014: 242).

Kriminelle handlinger er spændende, risikofyldte og nervepirrende. Det involverer farer, hurtighed samt bedrag og derfor er personer med lav selvkontrol ofte eventyrlysten, aktive og fysiske. Der er samtidig ikke mange fremtidsmuligheder eller lange fremtidsudsigter i forbindelse med kriminalitet og kan ikke sidestilles med et arbejde eller en karriere. Derimod har kriminalitet en tendens til at have negative konsekvenser for langvarige forpligtelser såsom arbejde, ægteskab, familie og socialt liv. Derfor har personer med lav selvkontrol ofte ustabile forhold på en eller flere af disse fronter. Det kræver heller ikke meget planlægning eller store færdigheder for at begå kriminalitet, hvilket betyder, at personer med lav selvkontrol ofte ikke besidder eller ser betydningen af kognitive eller akademiske kompetencer. Derimod resulterer kriminalitet ofte i lidelse og ubehag for offeret og derfor er personer med lav selvkontrol ofte selvcentreret eller ligeglad med den smerte de påfører andre ved deres handlinger. Det betyder dog ikke, at personer med lav selvkontrol er ubehagelig hele tiden eller asociale, tværtimod er det ofte, at de er nemme at omgå og charmerende i begyndelsen af bekendtskabet. Lav selvkontrol fører desuden ikke kun til kriminelle handlinger, men også andre normafvigende handlinger såsom misbrug af stoffer og alkohol, rygning, gambling og ulovlig sex (Gottfredson & Hirschi, 2014: 242).

Ifølge Gottfredson og Hirschis teori *A General Theory of Crime* kan selvkontrol og kriminalitet forebygges gennem børneopdragelse. Lav selvkontrol er ikke noget der kan læres gennem specifik træning eller socialisering, men er derimod noget der opstår i fraværet af omsorg og disciplin i hjemmet. Gottfredson og Hirschi deler børneopdragelse op i tre faser. Første faser omhandler overvågning af barnets opførsel, hvortil anden fase omhandler genkendelsen af afvigende adfærd hos barnet. Slutteligt omhandler tredje fase korrigerende af afvigende adfærd. Det er i denne proces af børneopdragelsen, at Gottfredson og Hirschi spørger

indtil, hvad der kan gå galt og dermed have indflydelse på udviklingen af lav selvkontrol hos børn og unge (Gottfredson & Hirschi, 2014: 246-248).

Ud fra *A General Theory of Crime* er der fire måder, hvorpå børneopdragelse kan fejle. For det første kan det ske, at forældre ikke holder af deres barn og dermed har en lav interesse i udviklingen af barnet, hvilket betyder at der er en svag tilknytning mellem barn og forældre. Hvis dette er tilfældet, vil ingen af de følgende forhold kunne blive imødegået. For det andet kan det ske, at selvom forældrene bekymrer sig for deres barn, så har de hverken tid eller overskud til at overvåge barnets opførsel. For det tredje kan det ske, at selvom forældrene bekymrer sig for deres barn og har overskud til at overvåge barnets opførsel, så kan forældrene ikke se, at der er noget galt med barnets opførsel. Hvis alle forudgående krav er opfyldt og forældrene både bekymrer sig for deres barn, har overskud til at overvåge opførsel og er i stand til at se fejlen i barnets opdragelse kan det stadig ske, at forældre ikke er i stand til at korrigere barnets opførsel korrekt. Udviklingen af lav selvkontrol hos børn og unge sker således, hvis en eller flere af ovennævnte faktorer opstår i børneopdragelsen (Gottfredson & Hirschi, 2014: 248).

5.0 Analysestrategi

Analysen udformes gennem en begrebsstyret kodning på baggrund af de udvalgte teorier og indsamlede empiri. Konkret betyder det, at analysen deles op efter nøglebegreberne og er funderet i teorierne for således at kunne besvare problemformuleringen: *Hvordan har indsatser mod ungdomskriminalitet udviklet sig i Danmark de sidste 50 år.* Denne opdeling af det empiriske materiale sker på forudsætning af den induktive tilgang, der tillader, at teorier kan styre kodningerne af dokumenternes informationer.

Den indsamlede empiri opdeles i tydelige temaer gennem kodningen, hvilket har afsæt i den valgte teori. Disse temaer dannes på baggrund af nøglebegreber fra hver af teorierne. Ud fra *Social Bond* omfatter nøglebegreberne *attachment*, *commitment*, *involvement* og *Belief*, hvor nøglebegreber fra *A General Theory of Crime* handler om *selvkontrol*, der skabes gennem forældres *direkte kontrol*, der påvirker børn og unges udvikling af en stærk *indre kontrol*. Slutteligt genererer Foucaults teori om *Governmentality* nøglebegreber omhandlende *viden* og *magt*, for på den måde at belyse, hvordan de udvalgte indsatser implementeres med henblik på effektiv *risikostyring*.

Den socialkonstruktivistiske tilgang danner baggrund for analysens forståelsesramme, og det empiriske grundlag giver således indblik i forskellige måder, hvorpå ungdomskriminalitet er blevet håndteret de sidste 50 år. Dokumenterne viser en social konstrueret virkelighed, hvor sprog, ord og sætninger repræsenterer samfundets opfattelse af ungdomskriminalitet. Ved at undersøge tre udvalgte perioder i relevante dokumenter kan analysen herudfra belyse sociale mønstre og tendenser i samfundet. Med en socialkonstruktivistisk tilgang bliver det også muligt at undersøge indsatsernes fremadrettet betydning. Det sker på baggrund af Gergens grundantagelser nr. tre og fire, som argumenterer for at beskrivelser af virkeligheden udspringer af de sociale relationer mennesker står i og at refleksioner over denne forståelse af verden er afgørende for fremtidig trivsel (se afsnit 2.2). Ved at analysere indsatserne bliver det muligt at undersøge disses betydning for en videre forståelse af ungdomskriminalitet i Danmark.

6.0 Analyse

I nedenstående afsnit vil der være en gennemgående analyse af specialets empiriske grundlag på baggrund af den udvalgte teori. Analysen vil blive opdelt i tre hovedafsnit efter indsatser mod ungdomskriminalitet, der hver især repræsenterer forskellige tidsperioder og afspejler distinktive tendenser i samfundet de sidste 50 år. I hver af disse hovedafsnit vil indeholde separate analyser af indsatserne ud fra hver teori. Først vil der i hvert hovedafsnit være en analyse med fokus på *Governmentality* af Michel Foucault, der har til hensigt at belyse forskelligheden i indsatserne. Dernæst vil der i hvert hovedafsnit være en analyse med fokus på *Social Bond* af Travis Hirschi, som har til hensigt at belyse, hvordan indsatserne arbejder med de udsatte unges tilknytning til det konventionelle samfund. Slutteligt vil der i hvert hovedafsnit være en analyse med fokus på Michael R. Gottfredsons og Travis Hirschi teori om *A General Theory of Crime*, som har til hensigt at belyse, hvordan indsatserne styrker de udsatte unges indre kontrol. Desuden er analysen bygget op i kronologisk orden således der begyndes med den ældste indsats og sluttes med den nyeste indsats.

6.1 Analysedel I: SSP-samarbejdet

SSP er en tværsektoriel samarbejdsmodel mellem socialforvaltningen, skoler og politiet og har eksisteret siden 1977. Samarbejdet har til hensigt at forebygge kriminel og anden normafvigende adfærd blandt børn og unge i alderen op til 17 år. Nogle kommuner har dog og SSP+, hvor samarbejdet også er udvidet til unge fra 18-25 år (Dokument 2: 5). SSP-samarbejdet er en frivillig ordning og hvordan samarbejdet udformes, er op til den enkelte kommune. Den generelle opbygning sker på baggrund af et SSP-udvalg, hvor alle samarbejdspartnere på tværs af sektorer inddrages (Dokument 3: 6).

6.1.1 Samfund og magt

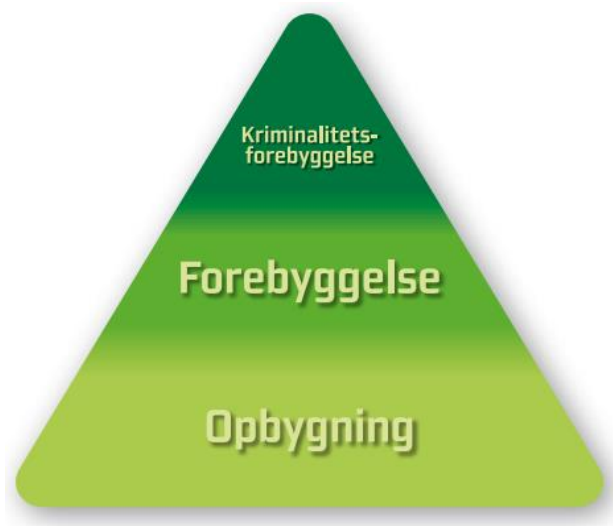
I 1970'erne da *Det Kriminalpræventive Råd* foreslog et formaliseret SSP-samarbejde var det ud fra et ønske om, at myndighedernes arbejde med udsatte børn og unge skulle foretages på baggrund af relevante foranstaltninger. Disse foranstaltninger skulle sikre en helhedsorienteret forståelse af kompleksiteten i forebyggelsen af kriminel og anden normafvigende adfærd. Samarbejdet havde til formål at skabe et samordnet forebyggelsessystem, der kunne opfange faresignaler og hindre, at grupper af unge med uhensigtsmæssig social adfærd ikke udviklede sig (Dokument 1: 9). Der blev lagt op til at forebyggelsen skulle ske på tre forskellige niveauer:

“Det primære forebyggende arbejde, hvor indsatsen sker endnu inden der er nogle problemer, og hvor indsatsen er rettet bredt mod alle børn og unge. Det sekundære forebyggende arbejde, hvor indsatsen sker over for særlig truede grupper af børn og unge, som udviser problemadfærd. Det tertiære forebyggende arbejde, hvor indsatsen er rettet mod grupper af børn og unge, som allerede er inde i mere alvorlig kriminalitet” (Dokument 1: 32).

Herudfra blev SSP-samarbejdet fra starten fokuseret og udformet som en systematisk ramme for en overordnet tilgang og forståelse af, hvordan ungdomskriminalitet og normafvigende adfærd skulle forebygges. Ud fra Foucaults *governmentality* blev der i 70'erne således ikke blot lagt op til en isoleret indsats, der kun kunne hjælpe nogle udsatte børn og unge. Der blev derimod lagt op til en egentlig landsdækkende strategi, som kunne rumme flere forskellige indsatser, problemstillinger og tilgange til forebyggelsen af kriminel og anden normafvigende adfærd.

I dag er SSP-samarbejdets fokus på mange måder det samme som det var i 70'erne, men gennem årene har tilgangen til forebyggelse af normafvigende adfærd udviklet sig og samarbejdet har derfor været nødt tilpasset sig denne udvikling. I 70'erne tog det forebyggende arbejde udgangspunkt i de tre forskellige niveauer - primær, sekundær og tertiær forebyggelse. I dag tager samarbejdet udgangspunkt i nedenstående model, der fungerer som fælles referenceramme for det forebyggende arbejde.

Figur 8: Forebyggelsestrekant - Fælles forståelsesramme for SSP

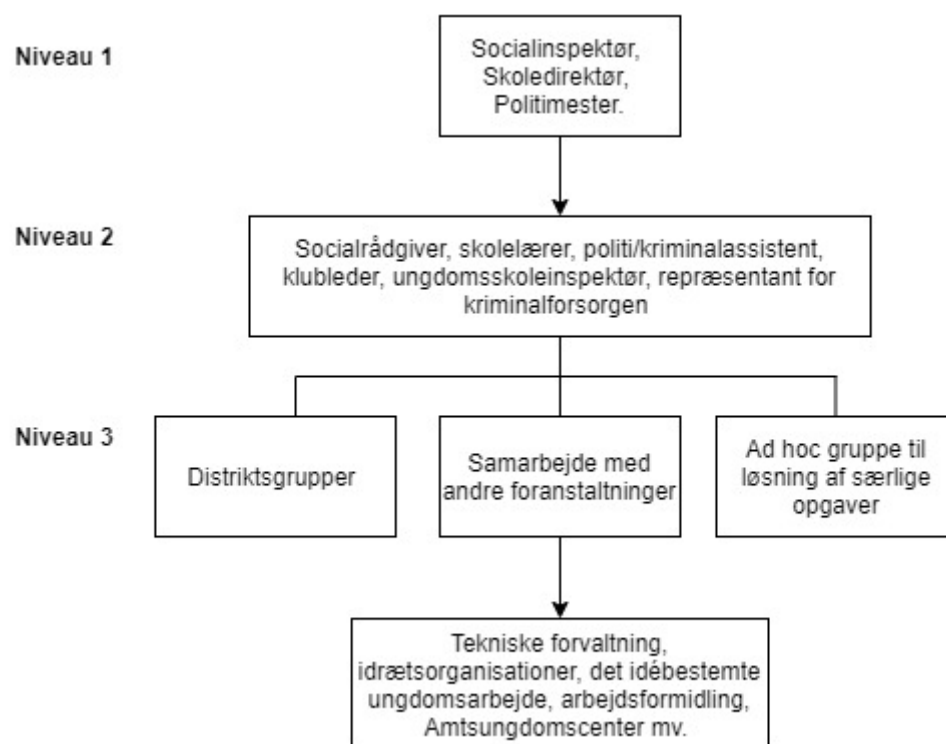

(Dokument 2: 8).

Modellen skaber udgangspunkt for en fælles forståelse af forebyggelsesarbejdet og heraf et behov for en sammenhængende indsats på tværs af de tre niveauer: opbygning, forebyggelse og kriminalitetsforebyggelse. Det første niveau omhandler behovet for at skabe trygge rammer og hjælpe til udviklende vilkår for alle i samfundet. Det andet niveau omhandler forebyggende tiltag, der skal mindske risikoen for en uønsket tilstand, hændelse eller problem. Det sidste niveau omhandler behovet for kriminalitetsforebyggende tiltag, der fokuserer på, hvordan kriminelle hændelser reduceres (Dokument 2: 8-10). Forståelsen af SSP-Samarbejdets funktion er på den måde forblevet den samme, men samarbejdet har været nødt til at følge med tidens tendenser for at kunne bibeholde en meningsgivende funktion.

Struktur og organisering har fra begyndelsen været central for SSP-samarbejdets holdbarhed. Et fast samarbejde mellem socialforvaltningen, skoler og politiet, der skulle fungere over længere tid og være brugbar i forskellige kommuner med differerende problemstillinger, skabte et behov for at udvikle en arbejdsmodel, som kunne understøtte de forebyggende tiltag i de forskellige lokale kommuner. I 1970'erne så arbejdsmodellen således ud:

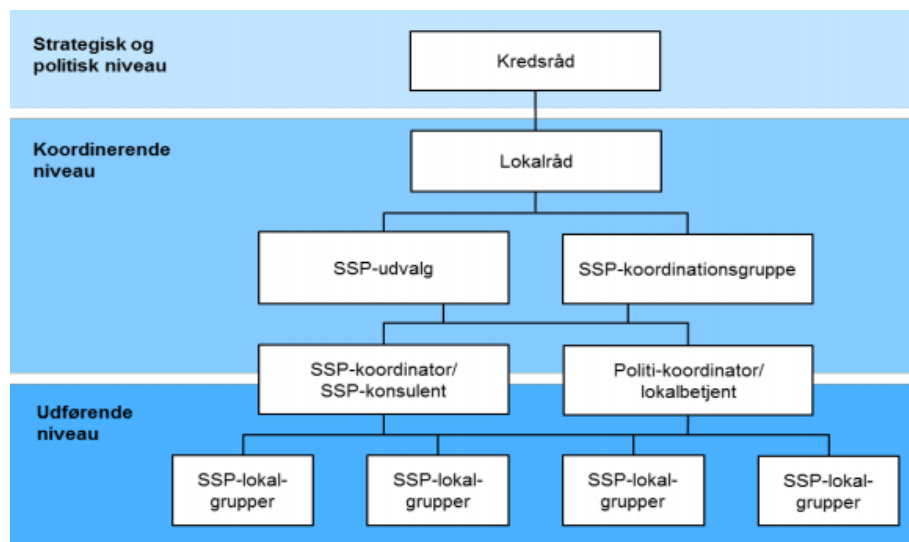
Figur 9: Organisatorisk opdeling af SSP i 1970'erne

(Dokument 1: 33).

Arbejdsmodellen lagde op til en tværfaglig, tværsektoriel indsats med henblik på en bedre samordnet forebyggelse af psykiske, sociale, miljømæssige problemer for at modarbejde udviklingen af ungdomskriminalitet (Dokument 1: 31). SSP's struktur har med tiden udviklet sig for at kunne tilpasse de skiftende behov og fleksibilitets krav i de enkelte kommuner. I dag har arbejdsmodellen stadig forankring i de lokale kommuner, hvilket betyder, at det er op til den enkelte kommune at bestemme, hvordan organiseringen af samarbejdet skal udformes. Men den generelle model er stadig gældende og har gennem tiden udviklet sig. I dag ser arbejdsmodellen således ud:

Figur 10: Organisatorisk opdeling af SSP i dag.

(Dokument 3: 13).

Organiseringen af SSP-samarbejdet er stadig opdelt i niveauer, men de indbyrdes opgaver har udviklet sig og er blevet specialiseret. Det kommer blandt andet til udtryk i overgangen mellem det koordinerende niveau og det udførende niveau. Her har der været et behov for, at en større sammenhæng mellem det udførende led og det koordinerende led og den position udføres af SSP-konsulenter og koordinator samt politikoordinator og lokalbetjente. Dermed er det ikke blot forståelsen af samarbejdets funktion, der har skulle følge med udviklingen for at SSP kunne bestå, men ligeledes samarbejdets organisering. Ud fra Foucaults forståelse af *governmentality* har det haft betydning for SSP-samarbejdets funktion i samfundet. Når samarbejdet følger udviklingen i tendenser og behov både i forhold til det organisatoriske

niveau og forståelsen af det forebyggende arbejde, skaber det grundlag for samarbejdets vedvarende effekt på håndteringen af ungdomskriminalitet.

I forhold til de andre indsatser, der vil blive analyseret i de følgende afsnit, er SSP-samarbejdet et eksempel på, hvordan subtil magtudøvelse kan tage form i et moderne samfund ud fra Foucaults forståelse af *governmentality*. Det ses i samarbejdets fokus på ikke blot risikofaktorer men også beskyttelsesfaktorer. Der er forskellige forståelser af risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer, men SSP arbejder ud fra følgende definitioner: “*en risikofaktor forudsiger en øget sandsynlighed for senere kriminalitet*” (Dokument 2: 9) og “*en beskyttende faktor forudsiger en mindsket sandsynlighed for senere kriminalitet eller ophæver effekten af risikofaktorer*” (Dokument 2: 9). SSP-samarbejdet forebygger på den baggrund ikke blot ved synlige risikofaktorer men også ved at have fokus på forebyggelsen af beskyttelsesfaktorer. Ved at have fokus på disse faktorer i forebyggelsesarbejdet er det muligt for SSP at have indsatser, som for eksempel undervisning i skolen og forældrenetværk.

SSP-samarbejdets indsatser opdeles efter ovenstående forebyggelsestrekant og indsatserne opdeles ligeledes i tre niveauer: den generelle indsats, den specifikke indsats og den individorienteret indsats. Den generelle indsats henvender sig til børn og unge uanset om de unge har udvist normafvigende adfærd eller ej. Denne indsats placeres i forhold til det opbyggende og forebyggende niveau i trekanten. Den specifikke indsats bruges når en ung vurderes at være i fare for at begå kriminalitet. Denne indsats placeres ligeledes på det opbyggende og forebyggende niveau. Slutteligt henvender den individorienteret indsats sig til unge, der har begået kriminalitet eller udvist kriminelle handlemønstre. Her kan der blandt andet gøres brug af bekymringssamtaler med den unge og forældrene. Hensigten med indsatsen er at forebygge ny kriminalitet. Denne type indsats placeres i det kriminalitetsforebyggende niveau (Dokument 2: 10). SSP-samarbejdet foretager dermed ikke stor indgriben i de unges liv, hvilket nedenstående indsatser derimod er et eksempel på. Magtudøvelsen i SSP sker dermed gennem guidning og vejledning af de unge før der er behov for yderlige tiltag.

6.1.2 Social tilknytning

Ud fra en forståelse af *Social Bond* søger SSP-samarbejdet først og fremmest at nå de unge og knytte dem til det konventionelle samfund inden deres sociale bånd har mulighed for at bliver svage. SSP har således stort fokus på at vedligeholde og udvikle den tilknytning børn og unge allerede har til samfundet. Samtidig søger indsatsen også at sætte ind over for de børn og unge,

der udviser uhensigtsmæssige adfærdsmønstre og svag social tilknytning. Derfor er der et bredt fokus på at skabe indsatser, der når unge før de udvikler de udvikler svage tilknytninger samt udsatte unge, der allerede udviser uhensigtsmæssige adfærd. Som nævnt i ovenstående afsnit 6.1.1 tager SSP-samarbejdet udgangspunkt i forebyggelsestrekanten, der sætter en fælles forståelsesramme for det sociale arbejde. (Dokument 2: 8).

Forebyggelsestrekanten er en forudsætning for, hvordan SSP-indsatser søger at knytte de unge til det konventionelle samfund. På det nederste niveau, “opbygningen”, i modellen er der fokus på den generelle, hvor der søges at skabe tiltag, som rammer den brede målgruppe. Ud fra en forståelse af *Social Bond* søger SSP-samarbejdet at styrke det store fællesskab gennem blandt andet at sikre samfundets evne til at inkludere udsatte grupper. Den tidlige indsat skal forebygge udviklingen af generelle svage sociale bånd i fremtiden. Hvis ikke der tages hensyn til en tidlig indsats kan det lede til problematikker, hvor de unge føler svag tilknytning til skolen eller manglende interesse i konventionelle aktiviteter. På den baggrund ser SSP et behov for at tage hensyn til de beskyttende faktorer, der på længere sigte kan forebygge udviklingen af seriøse risikofaktorer (Dokument 2: 8-9).

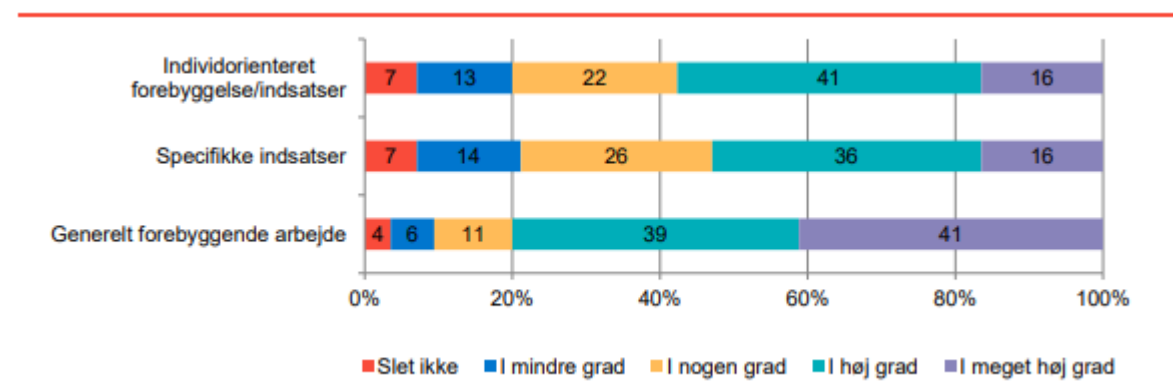
Det midterste niveau i modellen omhandler “forebyggelse” men ikke nødvendigvis af kriminel adfærd. Niveauets indsatser rettes mod en generel forebyggelse af risikofaktorer, der senere kan udvikles til kriminel og svær normafvigende adfærd. Problemstillingerne på dette niveau kan for eksempel omhandle stofmisbrug i familien (Dokument 2: 9). Vanskelige familieforhold kan ud fra en forståelse af *Social Bond* have betydning for den unges tilknytning til det konventionelle samfund. Her kan der gøres brug af den specifikke indsats, hvor der sættes ind over for unge, som udviser tegn på normafvigende adfærd eller omsorgssvigt. Hvis der er problemer på hjemmefronten, kan skolen virke ligegyldig, hvilket ligeledes kan have indflydelse på den unges *commitment*. Når en ung har et svagt *commitment* bliver det svært for den unge at se en fremtid i det konventionelle samfund. Af den grund fokuseres der på dette niveau på forebyggelse af skolefravær. Skolen er samtidig med til at give den unge noget at lave i hverdagen således den unges fritid ikke fyldes med ukonventionelle aktiviteter. Stabil skolegang har derfor også betydning for den unges *involvement* (Dokument 2: 10).

Det øverste niveau i forebyggelsestrekanten fokuserer på “kriminalitetsforebyggelse”, hvor formålet er at undgå kriminelle hændelser eller forebyggelse af ny kriminalitet blandt unge, der allerede har begået kriminelle handlinger. Her kan der være tale om hot-spot indsatser, der sigter på at ramme de mindre grupper af unge, som udviser kriminelle adfærdsmønstre gennem en øget opmærksomhed på det specifikke område. På dette niveau bliver der også gjort brug af den individorienteret indsat, hvor der kan handles gennem

bekymringssamtaler med den unge og forældrene (Dokument 2: 10). Ud fra en forståelse af *Social Bond* har unge, der bevæger sig på dette niveau både svag tilknytning til konventionelle personer, dårlige fremtidsudsigter og en lav involvering i det konventionelle samfund. Dette har alt sammen betydning for den unges *belief* og hvorvidt han eller hun har incitament til at følge samfundets normer og regler. Bekymringssamtalerne fungerer på den baggrund som et redskab til at vurdere, hvordan SSP skal få den unge tilbage til det konventionelle samfund.

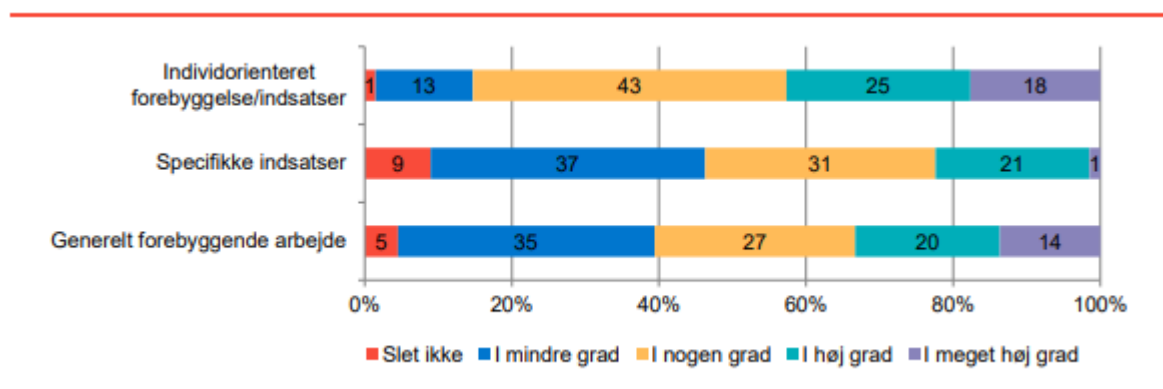
SSP-samarbejdet fungerer som nævnt i ovenstående afsnit 6.1.1 på forskellige niveauer. Det er det udøvende niveau, der har til opgave at have direkte kontakt til de unge og arbejde med de unges tilknytning til samfundet. De udøvende SSP-medarbejdere består hovedsageligt af SSP-konsulenter, lokalpolitiet og andre fagpersoner i kommunalt regi, der grundet sin arbejdsfunktion har kontakt til de unge. Der kan her være tale om skolelærere, socialpædagoger eller gadeplansmedarbejdere (Dokument 2: 14-15). De udøvende medarbejdere har forskellige fokuspunkter og arbejder ud fra differentierede arbejdsopgaver. Der er derfor forskel på, hvor de forskellige medarbejdere bruger deres arbejdstid mellem det opbyggende niveau, det forebyggende niveau og det kriminalitetsforebyggende niveau. Nedenstående viser to figurer over, hvordan SSP-konsulenter bruger sin arbejdstid og hvordan lokalbetjente:

Figur 11: SSP-konsulenternes brug af deres arbejdstid

(Dokument 3: 46).

Figur 12: Lokalbjetjentenes brug af deres arbejdstid

(Dokument 3: 46).

SSP-konsulenter bruger 80% af deres tid på de generelle kriminalitetsforebyggende indsatser, der for eksempel kan være undervisning på skolerne i forhold til social pejling og risikoadfærd såsom rygning, alkohol- og stofmisbrug. Derimod bruger lokalbetjentene 43% af deres samlede arbejdstid på individuorienteret forebyggelse rettet mod unge med et kriminelt handlemønster (Dokument 3: 45). Samarbejdet mellem socialforvaltningen, skolerne og politiet har ud fra en forståelse af *Social Bond* betydning for SSP's evne til at kunne nå de unge trods svagere tilknytning til samfundet hos nogle unge. De unge, der bevæger sig i de lave niveauer af forebyggelsestrekanten, bliver mødt af generel forebyggende indsatser udført af SSP-konsulenter eller deres egne lærere. Mens de unge, der har brug for ekstra indsatser, bliver mødt af blandt andet politiet for således at kunne forstå alvoren i indsatserne.

6.1.3 Selvkontrol

Siden SSP-samarbejdets begyndelse har der været fokus på, hvordan samarbejdes med de unges forældre sikres. Da SSP i sin tid begyndte i 70'erne og i mange år frem var samarbejdet med forældrene ringe og mangelfuld, hvilket skyldes, at der ikke var en egentlig overordnet strategi. Der var dog et klart ønske fra SSP-samarbejdets side, om at koordinere aktiviteter, der også inddrog forældrene. Idéen var at gennem et stærkt forældresamarbejde kunne SSP igangsætte indsatser, der havde gode muligheder for at mindske den unges normafvigende adfærd (Dokument 1: 153).

Den dag i dag har SSP stadig fokus på at forbedre forældresamarbejdet, da det hovedsageligt er gennem børneopdragelsen at børn og unge formår at udvikle en høj selvkontrol. Det er gennem forældrenes ydre kontrol af barnets opførsel, at regler og normer internaliseres og på den måde udvikles en indre kontrol i barnet, der senere skal hjælpe den

unge med at agere i det konventionelle samfund. SSP's fokus på forældreinddragelse sker på alle tre af forebyggelsesmodellens niveauer. På det nederste niveau og gennem den generelle indsats har SSP blandt andet fokus på social kapital. Hvis den unge kommer fra en familie, hvor forældrene også udviser normafvigende adfærd, så kan den unge have svært ved at lære selvkontrol derhjemme. På det midterste niveau i modellen arbejder ud fra den specifikke indsats og her arbejdes, der med unge, som vurderes til at kunne begå kriminel eller anden normafvigende handlinger. Det er på dette niveau, hvor fokus på risikofaktorer inddrages, hvor lav selvkontrol er et eksempel på en individuel risikofaktor hos den unge grundet for eksempel omsorgssvigt. Det sidste niveau har som nævnt tidligere fokus på den individorienteret indsats, hvor en forbedring af den unges selvkontrol er relevant for at kunne ændre på den unges uhensigtsmæssige handlemønstre (Dokument 2: 9-10).

SSP's samarbejde med de unges forældre er kommet langt siden 70'erne, hvor nogle lærere gav udtryk for ubehag når en svær samtale skulle foretages med den unges forældre. En lærer fortalte blandt andet i Jill Mehlbyes undersøgelse fra 1989 (Dokument 1), at:

“Ved specielle problemer er det klasselæreren, der skal gå ind, men mange lærere magter det ikke. Der er bange for forældrene. Indoktrineringsdebatten har givet holdningsløse lærere og lærere, som føler mindreværd. Egentlig er det også lærerens opgave at tale med forældrene. Men der er mange lærere, der ikke gør det...”
(Dokument 1: 152).

En del af SSP-samarbejdet opgave var derfor dengang at nogle af de fagprofessionelle havde behov for at finde fodfæstet i SSP-samarbejdet før de begyndte at inddrage forældrene for det var stadig relativt nyt dengang. Desuden blev der også sat ord på, at de fagprofessionelle tilknyttet SSP skulle have større tiltro til at forældre ville deres barn også selv nogle af børnene havde tunge sociale problemer og normafvigende adfærd (Dokument 1: 152-153). Ovenstående analyse har vist, at SSP har været i udvikling siden opstart i 1970'erne og det samme gælder for samarbejdet med de unges forældre, da praksisfeltet stadig peger på behov for fokus og øget inddragelse af forældre (Dokument 2: 7).

6.1.4 Delkonklusion

Der er gennem ovenstående analyse blevet observeret forskellige tendenser i SSP. SSP-samarbejdet begyndte i 1970'erne og havde til hensigt at formalisere det forebyggende arbejde,

hvilket skete på et tværsektorielt og tværfagligt samarbejde mellem socialforvaltningen, skoler og politiet. Det har resulteret i et holdbart samarbejde og opbyggelsen af et system, der har formået at følge med udviklingen i samfundet. SSP-samarbejdet er en subtil magtudøvelse, der gennem sikring af de unges tilknytning til det konventionelle samfund søger at forebygge kriminel og anden normafvigende handlinger, herunder lav selvkontrol.

6.2 Analysedel II: Ungdomssanktion

Ungdomssanktionen er et alternativt til traditionel ubetinget fængselsstraf rettet mod unge i alderen 15-17 år, som har begået grovere, personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet. Der kan her være tale om vold, røveri af særlig grov karakter eller sågar voldtægt. Baggrunden for sanktionen var en revurdering af reaktionsmuligheder over for unge lovovertrædere med henblik på at forstærke myndighedsindsatsen. Det viste sig, at der var et behov for en øget indsats over for den hårdeste kerne af socialt belastede og utilpassede unge i de kriminelle miljøer. Ungdomssanktionen skulle forestille at udfylde denne position og fungere som en særlig foranstaltning til unge over den kriminelle lavalder (Dokument 4: 27-28).

6.2.1 Samfund og magt

Ungdomssanktionen er en anden måde, hvorpå på *governmentality* kan komme til udtryk i en indsats. Hvor SSP-samarbejdet gennem tiden har udviklet sig til at sætte rammen for en fælles og fleksibel tværfaglig tilgang til forebyggelse af kriminel og normafvigende adfærd blandt børn og unge under 18 år, så er ungdomssanktionen et eksempel på, hvordan unge lovovertrædere i alderen 15-17 år søges at resocialiseres gennem et toårigt kontrolleret socialpædagogisk behandlingsforløb. Behandlingsforløbet udformes gennem tre faser. Første fase består af et indledende ophold for den dømte unge i en sikret afdeling, hvor den unge er i typisk op til 2 måneder. I anden fase flyttes den unge herefter til en åben døgninstitution/opholdssted, hvor den unge opholder sig i op til 12 måneder inden vedkommende overgår til tredje fase, der består af ambulant tilsyn i eget hjem af de sociale myndigheder (Dokument 4: 31). Sanktionen skal sikre, at den unge fastholdes i et behandlingsforløb, hvor målet er at styrke mulighederne for uddannelse og beskæftigelse for således at fremelske konventionelle egenskaber og flytte den unge tættere på samfundet.

I forhold til SSP-samarbejdet er den statslige magtudøvelse tydeligere i ungdomssanktionen, hvilket både kan være en fordel og en ulempe. En fordel er, at det ikke er

en betingelse for ungdomssanktionen, at den unge eller dennes forældre/værge skal give samtykke til at undergive sig sanktionen. Den unge kan på den baggrund ikke fravælge ungdomssanktionen selvom den unge tydeligt ikke er motiveret til behandlingen (Dokument 4: 30). Det betyder dog ikke, at ungdomssanktionen er dømt til at fejle, hvis den unge i begyndelsen ikke vil samarbejde.

“Endelig slog ekspertgruppen fast, at et manglende samtykke ikke nødvendigvis betyder, at det ikke vil være muligt at gennemføre en behandling. Det bygger på forventningen om, at det over for modvillige unge ville være muligt at udnytte den fastholdelse, der ligger i ungdomssanktionen, til at skabe ro og motivere til positiv medvirken” (Dokument 4: 30).

På trods af modvilje til behandling åbner ungdomssanktionen alligevel op for den mulighed, at den unge, som skal være i behandling i sammenlagt to år, med tiden og gennem positiv medvirken, vil få ro til at ændre sine adfærdsmønstre. På den måde er der således også en fordel ved indsatsen, da den fungerer som en positiv drivkraft, der kan hjælpe de unge videre i livet uden for kriminalitet.

Grundet Foucaults forståelse af magt som et dynamisk begreb bliver det også tydeligt, at de unge har en magt i forhold til ungdomssanktionen selvom de er underlagt sanktionen. Den unge har nemlig stadig medbestemmelse i forhold til hvorvidt han eller hun vil samarbejde med de fagprofessionelle. Ifølge den evaluering, der blev foretaget i 2005, er nogle af de unge ikke positiv stemt over for ungdomssanktionen, hvilket påvirker de unges villighed til at samarbejde:

“De unge, som vi har interviewet, er vrede. De er vrede over at få en toårig dom, som er noget længere end den ubetinget straf, de uden sanktionen kunne have fået. Desuden er to år uoverskueligt lang tid i et ungdomsperspektiv. Sagsbehandleren opfattes som den straffende pert, og de unges vrede bliver entydigt rettet mod denne” (Dokument 5: 10).

Det er ikke kun de unge, der er vrede og som ikke vil samarbejde med de fagprofessionelle, det er også deres forældre. Det betyder, at de mennesker som sanktionen er tiltænkt at skulle hjælpe, kommer til at få svært ved at nå dem. Når de unge og deres forældre ikke vil samarbejde med sagsbehandleren, så har sagsbehandleren svært ved at inddrage dem i planlægningen af

forløbene. Magten for den unge ligger dermed i dennes samarbejdsvillighed, for hvis den ikke er til stede, så bliver det svært at motivere og ansvarliggøre den unge.

For at en indsats skal kunne have effekt, der kan korrigere normafvigende adfærd, så forudsætter det at indsatsen fungerer efter hensigten. En anden udfordring for ungdomssanktionen, der blev tydeligt i evalueringen fra 2005 var, at der er en uklar fordeling af ansvar og kompetencer i forhold til forløbet af behandlingen. Denne udfordring skyldes hovedsageligt opdelingen af faserne:

“Institutionernes og de ansattes arbejde med at motivere de unge, ser ud til at være hæmmet af, at forløbene er splittet op i tre faser, og at ansvar og indflydelse ikke rækker ud over opholdets længde. De tre faser er ikke obligatoriske, og kommunen kan vælge at se bort fra dommens tidsangivelser for faserne, hvis det skønnes hensigtsmæssigt. Men i praksis synes faseforløbet og dommens angivelser at have forrang frem for et hensigtsmæssigt forløb” (Dokument 5: 11).

De fagprofessionelle på tværs af indsatsen er herudfra optaget af at følge dommens angivelser, selvom *“en standard for faseinddelingen sjældent passer til den enkeltes behandlingsbehov. Indstillingen bør i stedet basere sig på den fleksibilitet, der reelt er i ungdomssanktionen”* (Dokument 4: 109). Når der er et større fokus på at følge dommens angivelser end nødvendig mindskes den fleksibilitet, der blandt andet har fungeret for SSP-samarbejdet og som i mange år har været en af SSP-indsatsens største styrker. Manglende fleksibilitet betyder, at der ikke er en flydende overgang fra den ene fase til den anden og det har betydning for, hvordan den unge oplever indsatsen. Når de unge bliver flyttet fra en fase til en anden, bliver det oplevet som en stressfaktor og dermed ikke en god oplevelse. Store dele af den sammenhængende effekt af indsatsen bliver tabt i denne proces, da unge kan føle at de bliver flyttet rundt uden mål (Dokument 4: 252). Det er på den baggrund vigtigt med fleksibilitet og sammenhængskraft i en indsats, hvis den unge skal se en funktion af den socialpædagogiske behandling. Dette bliver ikke hjulpet på vej ved, at unge i ungdomssanktionen oftest går frem og tilbage mellem faser pga. ny kriminalitet. Derfor er det nødvendigt, med et system, der kan tage hånd om målgruppens overordnede problemstillinger gennem en fleksibel indsats, der kan udformes efter den unges individuelle behov

6.2.2 Social tilknytning

Ud fra et *Social Bond*-perspektiv søges der gennem ungdomssanktionen at arbejde med de unges tilknytning til det konventionelle samfund ud fra to strategier. Den første omfatter at fjerne den unge fra det miljø, som har påvirket udviklingen af en normafvigende adfærd. Den anden strategi omfatter at hjælpe den unge med at udvikle positive handlemønstre gennem blandt andet uddannelse og beskæftigelse. Hensigten er, at den unge skal ud af det gamle miljø og erstatte det med et nyt, som er forankret i det konventionelle samfund.

Attachment

En stor del af ungdomssanktionens arbejde forudsætter, at den unge danner bånd til de fagpersoner, der har ansvar for at arbejde med den unges udvikling. Hensigten er, at når den unge tages ud af sit lokalmiljø bliver det muligt for den unge at danne nye bånd til mennesker, der repræsenterer det konventionelle samfund. Her udfylder den unges koordinator en hel særlig funktion, da det allerede er blevet gjort klart i ovenstående afsnit, at sagsbehandlerne ikke er i stand til at udfylde den position. Sagsbehandleren repræsenterer alt det som den unge er vred på, men en koordinator har derimod ikke denne forudsætning imod sig. Det betyder, at der er større sandsynlighed for, at en koordinator vil kunne vinde den unges tillid og dermed hjælpe den unge med at udvikle positive adfærdsmønstre (Dokument 5: 10). En god koordinator er derfor vigtig for ungdomssanktionens implementering, der det er en alsidig opgave:

“Opgaverne kan betegnes som ‘relations- og systemfunktioner’. Relationsfunktioner betyder, at koordinatoren i løbet af sanktionsforløbet via pædagogiske indsatser - relationer til tredje person, konflikthåndtering, oplevelser, rammesætning, fortrolige samtaler, rådgivning - skal etablere tillidsfuld kontakt og måske en relation, der medfører, at den unge bruger koordinatoren i vanskelige livssituationer både under sanktionsforløbet og i et eventuelt efterværnsforløb” (Dokument 4: 42).

For at der kan bygges stærke sociale bånd til den unge er det nødvendigt, at koordinatoren følger den unge igennem hele ungdomssanktionen. Det er allerede blevet tydeligt i ovenstående afsnit, at de unge oplever sanktionen som usammenhængende, hvilket har betydning for effektiviteten af indsatsen. Det er derfor vigtigt, at den unge har en person, som vedkommende føler sig knyttet til og har tillid til og der kan give stabilitet, når den unge føler sig frustreret og

modløs. Hvis ikke den unge har en stabil tilknytning til koordinatoren bliver det ud fra begrebet *attachment*, svært at overbevise den unge om samarbejde med ungdomssanktionen.

Commitment

En af grundvilkårene i ungdomssanktionen er, at den unge skal fra sanktionens begyndelse hjælpes mod uddannelse og beskæftigelse. Nogle af de unge underlagt ungdomssanktionen er i den skolepligtige alder og derudover er der stor sandsynlighed for, at en del ikke har afsluttet folkeskolen med en afgangseksamen. Nogle af de unge har dog uddannelse og ønsker ikke yderligere kvalificering men skal i stedet hjælpes i beskæftigelse (Dokument 4: 189). Gennem dette fokus på uddannelse og beskæftigelse hjælpes den unge til at kunne forestille sig en fremtid uden kriminalitet. Der bliver skabt et *commitment*, hvilket giver den unge noget at miste.

En måde hvorpå ungdomssanktionen forsøger at hjælpe den unge i uddannelse og senere beskæftigelse er gennem uddannelsesvejledning, hvor den unge i samarbejde med fagprofessionel skal være med til at vælge uddannelse:

“En vigtig aktør i forhold til at rådgive de unge om uddannelse er Ungdommens Uddannelsesvejledning [...] Denne er oprettet for på professionel vis at kunne kvalificere den unges ønsker og gøre det muligt for den unges selvstændigt at træffe uddannelses- og erhvervsvalg på et kvalificeret grundlag” (Dokument 4: 192).

Når den unge hjælpes uddannelse eller beskæftigelse er det på samme tid også med til at sikre, at den unge kommer ind i et fællesskab, hvor der er stor sandsynlighed for, at den unge kan knytte nye sociale bånd til unge fra det konventionelle samfund. Der er dog nogle døgninstitutioner i anden fase, der har undervisning i huset og disse unge vil herudfra ikke kunne møde andre unge fra det konventionelle samfund med det samme (Dokument 4: 196). Dog giver uddannelse stadig de unge redskaber som vedkommende skal bruge til at kunne fungere i samfundet.

Involvement

Der er mange udfordringer forbundet med overgangen fra fase to til fase tre i ungdomssanktionen. Gennem de to første faser er der opnået adfærdsændringer hos den unge, men disse er stadig overfladiske og sættes under pres når den unge skal i ambulantly behandling. Det er let at falde tilbage i gamle handlingsmønstre og derfor er det vigtigt at fastholde de

positive udviklingstendenser (Dokument 4: 153). En måde hvorpå ungdomssanktionen forsøger at støtte den unge videre i en positiv udvikling i tredje fase er ved at etablere en dagligdag for den unge. Her er der blandt andet fokus på, at den unge:

“Har en fast rytme, passer et arbejde (evt. med støtte fra en mentor) eller uddannelse, deltager i fritidsaktiviteter, således der kommer en struktur på fritiden [...] har faste aftaler om, hvordan han eller hun skal takle kontakten til kammeraterne (hvornår han skal gå, og hvornår han kan blive), har faste aftaler, om hvordan han skal være sammen med familien, og hvilken funktion familien skal have i forhold til hverdagen” (Dokument 4: 155).

Når der er fokus på, hvordan den unge bruger sin dag på konventionelle aktiviteter, efterlader det lidt tid til andre normafvigende aktiviteter. I den ambulante behandling er der ikke mulighed for at holde øje med den unge, som der på samme måde er i en døgninstitution. Struktur i hverdagen er således en forudsætning for, at den unge kan fungere for sig selv i sit eget hjem. *Involvement* er dermed en afgørende faktor for hvorledes hensigten med tredje fase kan opfyldes

Belief

Den fjerde faktor i teorien *Social Bond* omhandler den unges tiltro på det konventionelle samfunds normer og regler. Overordnet er hensigten med teorien, at en øget tilknytning til betydningsfulde mennesker, positive fremtidsudsigter og større involvering i det konventionelle samfund skal være med til give den unge større incitament til at ændre negative handlemønstre. Men hvis der er en eller flere faktorer i en indsats, der ikke tilstrækkeligt når i mål, kan det have betydning i den unges tiltro til samfundet. I ungdomssanktionen bliver det tydeligt når de fagprofessionelle har svært ved at nå den unge:

“Det er et udbredt problem på anbringelsessteder for utilpassede unge, at der opstår en modstandskultur med asociale værdier. Der ligger en væsentlig opgave i at modvirke dette, og personalet skal evne at skabe relationer til hver enkelt ung, at sætte mål og skabe forandring” (Dokument 4: 140).

Når fagprofessionelle ikke har formået at skabe sociale bånd til den unge eller sammenhængen i indsatsen ikke er tydelig, har det herudfra tydelige negative konsekvenser for den unges

udvikling. Hvis der er et større problem på for eksempel et bosted når den unge er i anden fase af ungdomssanktionen kan det have betydning for selve kulturen de unge udvikler imod behandlingen. Her kan der blandt andet være tale om en såkaldt modstandskultur. Modstandskulturen kan ud fra et *Social Bond*-perspektiv ses som en reaktion på frustreret unge mennesker, der ikke føler sig tilknyttet eller på anden måde motiveret til at undergå en socialpædagogisk behandling. Ud fra ovenstående afsnit om moderne magtudøvelse er det forventeligt, at der kan være en modstand fra den unge når ungdomssanktionen først begynder, men hensigten med den socialpædagogiske tilgang er, at den unge med tiden accepterer situationen og herudfra begynder en resocialisering. Hvis der opstår en egentlig modstandskultur, må dette tyde på et større problem, hvor tiltroen til det konventionelle samfund ikke eksistere eller i hvert fald er minimal.

6.2.3 Selvkontrol

Målgruppen af unge, der kan indstilles til en ungdomssanktion, har alle en social profil med overordnede de samme problemstillinger. Der er her tale om unge med markante tilpasningsproblemer, hvor især manglende evne til at skabe normale sociale relationer kendetegner deres udfordringer. De unge har ofte svært ved at orientere sig i sociale sammenhænge, hvilket har indflydelse på deres handlemønstre. Et højt niveau af angst præger deres sociale interaktioner og deraf kan deres reaktionsformer blive være uhensigtsmæssige og grænseoverskridende. Det kan resultere i kriminelle handlinger af særlig voldsomme og voldelige karakter (Håndbog, 2008: 29). Disse karakteristika kendetegner mennesker med lav selvkontrol.

Motivering er et centralt redskab og en forudsætning for, at ungdomssanktionen kan løfte de unge og hjælpe dem væk fra kriminalitet, er motiveringen et centralt redskab. Hos unge med en lav selvkontrol er impulsiviteten og risikovilligheden er høj. De er oftest kortsigtet og har tendens til at være fysiske i deres handlinger og måder at udtrykke sig på. Derfor skal de unge i ungdomssanktionen kunne se et formål med indsatsen, hvilket bedst kan ske gennem inddragelse og medansvar.

“For et ungt menneske kan to måneder i varetægt og udsigten til yderligere to år i ungdomssanktion virke som en uoverskuelig periode. Den unge har behov for klare delmål og afgrænsede perioder. [...] En forudsætning for den unges motivation er, at den unge er inddraget i beslutninger om de målsætninger, der skal opfyldes og de

aktiviteter, han eller hun skal deltage i for at opfylde målene. Den unge skal have indflydelse og opleve, at der er tale om reelle valg. Både når det gælder den mere langsigtede planlægning af uddannelse og beskæftigelse, og når der er det, gælder valg mellem forskellige aktiviteter på institutionen. Samtidig skal institutionen gøre det klart, hvilke betingelser de opstiller for et samarbejde med den unge, og at den unge selv er medansvarlig for at nå de opstillede mål” (Dokument 4: 127-128).

En måde, hvorpå ungdomssanktionen inddrager den unge og forsøger at motivere er gennem udformningen og opdateringen af handleplanen - herunder mål og delmål. Handleplanen fungerer som bindeleddet mellem den kommunale myndighed, den unge og forældrene. Funktionen af en handleplan er at skabe en sammenhængende indsats for den unge, således formålet med indsatsen bliver klar. Den skal også være grundlag for den sammenhængende indsats på tværs af de forskellige tre faser for at hindre et for stort et skift når den unge går fra den ene fase til den anden. Handleplanen er på den baggrund et redskab, der bestemmer, hvordan indsatsen over for den unge bedst mulig skal håndteres. Det er derfor vigtigt, at handleplanen løbende bliver opdateret for at kunne danne støtte den unge i vedkommendes udvikling. Når arbejdet med den unge sker på baggrund af en opdateret handleplan, som den unge selv har været med til at udarbejde nogle aspekter af, så danner det grund for en større motivation hos den unge.

Motivation er vigtig for unge med lav selvkontrol for deres vedholdenhed uden stabil støtte er ifølge Gottfredson og Hirschi svag. Hvis den unge ikke bliver motiveret, taber han eller hun interessen, hvilket i det lange løb gør det svært at resocialisere den unge. De kan ikke se mening med indsatsen, hvis de ikke regelmæssig bliver holdt ved ilden. Evalueringen fra 2005 viser dog, at handleplanen ikke lever op til standarden:

“I de forløb, som vi har undersøgt, har sagsbehandlerne problemer med at få lagt planer, at få opstillet klare mål og få angivet, hvordan man når dertil. De lovpligtige handleplaner er fragmenterede og bliver sjældent det redskab, der kan holde sammen på et forløb, der er sammensat af forskellige faser og flere aktører på behandlingssiden. Sagsbehandlerne mangler tilsyneladende det nødvendige faglige grundlag for at kunne udarbejde bæredygtige planer. De unge oplever det, som om der ikke er nogen planlægning, og derfor heller ikke noget mål, med sanktionsforløbet. De bliver i nogle tilfælde dårligt informeret, og de bliver stort set ikke inddraget i planlægningen”.
(Dokument 5: 10)

Hvis handleplanen ikke er opdateret eller opleves som fragmenteret, så kan det lede til frustrationer hos den unge. Frustrationerne kan lede til, at den unge begynder at reagere uhensigtsmæssigt gennem for eksempel vold, trusler og hærværk. I nogle tilfælde kan den unge finde på at rømme institutionen (Dokument 4: 109). Det er på den baggrund vigtigt for arbejdet med den unge, at der er ekstra opmærksomhed på en sammenhængende indsats. Unge med lav selvkontrol har ikke i lige så stor grad evner til at forestille sig fremtiden og den unge er derfor hurtigere til miste interessen og blikket mod den videre udvikling.

Efter evalueringen i 2005 (Dokument 5) bliver rapportens resultater implementeret i ungdomssanktionen og resulterer i udarbejdelsen af håndbogen (Dokument 4), der således skulle hjælpe fagprofessionelle i deres arbejde med sanktionsformen. Ungdomssanktionen blev evalueret igen i 2013 (dokument 6), hvor resultatet lød sådan:

“Samlet set tyder denne evaluering på, at styrkelsen af ungdomssanktionen ikke har influeret på de dømtes sandsynlighed for igen at begå kriminalitet, men at den har derimod influeret positivt på de unges sandsynlighed for at begå alvorligere kriminalitet efter sanktionens ophør. Der er således færre unge, der efter styrkelsen af sanktionen, begår personfarlig kriminalitet og/eller idømmes en frihedsstraf”
(Evalueret fra 2013: s. 23).

Resultatet viser, at ungdomssanktionen har forskellige vanskelige udfordringer, hvor der er et større initiativ, der skal tage for at løse dem. Centrale årsager til sanktionen har problemer med at flytte de unge omhandler overordnet mangelfulde handleplaner og dårlig sammenhængende indsats på tværs af sektorerne. Det leder til, at sanktionen ikke formår at hjælpe de unge med at knytte bånd til det konventionelle samfund og de unges selvkontrol forblive svag, da motivationen for arbejdet er svingende. Dog viser evalueringen fra 2013, at trods store udfordringer, så formår sanktionen alligevel at arbejde med de unge. De unge går måske tilbage til en verden, hvor retningslinjerne er lidt mere grå og kriminalitet kan ske, hvis muligheden opstår. Men undersøgelsen viser, at sandsynligheden for, at de unge begår grov og personfarlig kriminalitet efter sanktionen ophør.

6.2.4 Delkonklusion

Der er gennem ovenstående analyse blevet observeret forskellige tendenser i ungdomssanktionen. Ungdomssanktionen fokuserer på unge i alderen 15-17 år, der kan blive idømt en ungdomssanktion som alternativ til en ubetinget dom. Sanktionen er et 2-årigt socialpædagogisk forløb, hvor den unges søges at tilknytte det konventionelle samfund gennem uddannelse og beskæftigelse. Sanktionen har ikke altid samme effekt grundet forskellige problemstillinger. En af de centrale problemstillinger er sammenhængende arbejde med de unge, for således at kunne motivere dem til at deltage i deres egen udvikling. Indsatsen kunne have haft nytte af, hvis der havde været samme fokus på fleksibilitet og tværfagligsamarbejde ligesom i SSP.

6.3 Analysedel III: Ungdomskriminalitetsnævnet

I 2017 indgik den tidligere VLAK-regering en aftale med Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti om en ny reform - *Alle handlinger har konsekvenser*. Reformen har til formål at nytænke det system, som i mange år har haft ansvaret for forebyggelsen af ungdomskriminalitet i Danmark. Den daværende regering ønskede blandt andet en tidligere indsats over for børn og unge i alderen 12-17 år.⁶ Det resulterede i 15 nye initiativer og den nye indsats blev ligeledes opdelt i tre spor, der har fokus på henholdsvis den tidlige forebyggende indsats, unge i risikozonen og unge i fødekæden. Hensigten med reformen er at bryde den negative spiral for unge kriminelle (Dokument 7: 5).

6.3.1 Samfund og magt

Ifølge tal fra reformudspillet er det 1% af den samlede ungdomsårgang, der står for 44% af alle straffelovsovertrædelser og denne procentdel af unge har regeringen valgt at definere som “den hårde kerne”. Reformen har først og fremmest fokus på at stoppe unge fra at blive en del af den hårde kerne. Det betyder, at reformen har særlig fokus på at sætte ind overfor de unge, der defineres som værende i fødekæden til “den hårde kerne” (Dokument 7: 6). Resultatet af reformen har været de 15 nedenstående initiativer inddelt efter de tre hovedgrupper af unge, som initiativerne er tiltænkt:

⁶ Senere blev aldersgruppen ændret og sat ned til at omfatte børn og unge i alderen til 10-17 år (Dokument 10: 8). Det omfatter også den nye ungelavalder. I det følgende vil aldersgruppen blive skrevet som 10-17 år i dette speciale, selvom der står andet i reformudspillet. Det samme gælder for citater, der bruges i *Analysedel III: Ungdomskriminalitetsnævnet* og således undgå unødige forvirring. Der vil dog blive sat en stjerne (*) efter tallet, når der bliver foretaget en rettelse.

“Den tidlige forebyggende indsats:

- Ny fælles ramme for SSP-samarbejdet
- Uddannelse i kriminalitetsforebyggelse
- Effektiv udveksling af personoplysninger
- Forebyggelsesenheder i alle politikredse

Unge i risikozonen: (unge mistænkt for kriminalitet)

- Pligt til at overveje ungepålæg
- Brug af samfundsnyttigt arbejde som del af ungepålæg
- Håndhævelse af ungepålæg ved politiet
- Pligt til at overveje forældrepålæg

Unge i fødekæden: (Unge mistænkte eller dømt for personfarlig kriminalitet udsatte unge mistænkt eller dømt for anden grov kriminalitet)

- Ungelavalder
- Ungdomskriminalitetsnævn
- Straksreaktion og forandringsforløb
- Forpligtende ansvar for kommunerne
- Forpligtende afgørelser for de unge
- Ungekriminalforsorg
- Styrket magtanvendelse på institutioner” (Dokument 7: 10-11).

Ud fra en forståelse af Foucaults begreb om *governmentality* lægger reformen op til at udbygge det system som skal guide og vejlede de unge med sociale problemstillinger. Men hvordan dette arbejde kommer til udtryk og bliver udført adskiller sig fra de forudgående indsatser, der er blevet analyseret i de forrige afsnit. I det nedenstående vil tre initiativer fra “unge i fødekæden” blive analyseret i forhold til Foucaults begreb om *governmentality* og moderne magtudøvelse.

Ungdomskriminalitetsnævnet

Centralt for reformen har været diskussionen om oprettelsen af et ungdomskriminalitetsnævn. Nævnet skal behandle sager for børn og unge i alderen 10-17 år vurderes at være i fødekæden til den hårde kerne. Det betyder, at den unge enten er dømt eller mistænkt for grov kriminalitet og her kan der være tale om vold, røverier, trusler og ildspåsættelse. Derudover skal nævnet også håndtere sager, hvor den mistænkte/dømte unge udviser stor risikoadfærd, da det øger

risikoen for, at den unge begår kriminalitet på ny. Risikofaktorerne som nævnet tager højde for, er blandt andet social baggrund, tidligere mistanker/domme, forbrug af alkohol og/eller euforiserende stoffer eller hvis den unge færdes i kriminelle miljøer (Dokument 8: 8). Ungdomskriminalitetsnævnet ledes af en dommer i samarbejde med en repræsentant fra politiet og fra kommunen. Derudover er det muligt at indhente ekspertviden efter behov ud fra hver enkelte sag for således at sikre, at nævnet kan idømme en skræddersyet målrettet kriminalitetsforebyggende reaktion til den enkelte unge (Dokument 7: 13). Ud fra en forståelse af Foucaults begreb *governmentality* skaber ungdomskriminalitetsnævnet en øget mulighed for at arbejde med de udsatte unge, der er på kant med loven. Arbejdet sker på baggrund af fagpersoners professionelle viden, hvortil den unge får tildelt en tilpasset og målrettet kriminalitetsforebyggende reaktion som modsvar til sin normafvigende adfærd. De kriminalitetsforebyggende reaktioner lægger stor betydning på risikofaktorer, der er med til at give indblik i, hvilke tiltag den unge skal mødes med for således på bedst forhindre ny kriminalitet.

Ungekriminalforsorg

I forbindelse med oprettelsen af ungdomskriminalitetsnævnet opstod der et behov for at oprette en ungekriminalforsorg. Det skete som nødvendig forudsætning for, at ungdomskriminalitetsnævnet kunne gennemtvinge sine beslutninger, hvis den unge ikke skulle have lyst til at samarbejde. De unge der kommer foran nævnet, kan have lille til ingen motivation til at overholde de påbudte tiltag, som det er blevet bestemt, at den unge skal følge for at komme ud af kriminalitet og videre med sit liv. Ungekriminalforsorgen skal således i samarbejde med kommunen sikre, at den unge følger nævnets beslutninger. Ud fra en forståelse af Foucaults *governmentality* fungerer ungekriminalforsorg således som ekstra foranstaltning eller magtudøvelse for at sikre, at nævnets beslutninger bliver fulgt af den unge.

Ud over nye strukturelle ændringer gav reformen også yderligere beføjelser til institutioner, der huser de unge, når de er anbragt uden for hjemmet. Det initiativ gav disse institutioner en styrket mulighed for at bruge magtanvendelse for at sikre de bedste mulige forhold på institutionerne. Den øget beføjelse til at bruge magtanvendelse gælder på følgende områder: døralarmer til de unges værelser, videoovervågning, kropsvisitation, begrænsning af adgang til ekstern kommunikation og anvendelse af fysisk magt (Dokument 7: 15-16). Herudfra bliver det blandt andet tydeligt, at reformen gør brug af magtudøvelse på en anden måde end de forudgående to indsatser. Magtudøvelsen hos for eksempel SSP-samarbejdet tog form af en

subtil tilgang til at guide de unge i en ønsket retning. I forbindelse med reformen bliver magtudøvelsen et synligt redskab, der skal være med til at vise de udsatte unge, at handlinger har konsekvenser.

Med baggrund i Foucaults moderne magtforståelse kan sådan en tilgang dog bringe nye problemstillinger. Hos Foucault er magt er flydende begreb og er derfor ikke noget en person, en institution eller en stat kan besidde og være enejer af. Med udgangspunkt i dette kan reformen og ungdomskriminalitetsnævnet risikere at presse den udsatte unge for hårdt. Hvis det sker, kan den unge begynde at sætte sig imod det system, der er tiltænkt at skulle hjælpe ham eller hende. Jeanette Fabrin, socialrådgiver og medlem af Ungdomskriminalitetsnævnet som sagsbehandler i Odense forklarer det således til fagbladet *Socialrådgiveren*:

“I ungdomskriminalitetsnævnet oplever jeg, at der er mere fokus på at være ‘tough on crime’ og give en passende reaktion mod en uønsket handling - som jo var formålet med loven - end på en helhedsorienteret indsats, der kan hjælpe barnet og forebygge kriminalitet” (Dokument 9: 22).

Evalueringen af ungdomssanktionen fra 2005 påpegede, at en af de centrale udfordringer for sanktionsformens var, at få de unge til føle sig motiveret til at arbejde mod en det konventionelle samfund (afsnit 6.2.3). Hvis de udsatte, føler sig frustreret eller presset i længere perioder af gangen risikere ungdomskriminalitetsnævnet, at samarbejde slet ikke kan fungere. Både ungdomskriminalitetsnævnet og de unge har forskellige former for magt i denne relation, men det kan blive en trættende kamp, der ender uden nogen tydeligt vinder. Fabrin fortsætter med at kommentere:

“Man skal ikke bare kaste rundt med børn på den måde. Især dem, der snart bliver 18 år, giver det ingen mening at anbringe mod deres vilje, for det risikerer at ødelægge muligheden for at arbejde med dem i det frivillige efterværn” (Dokument 8: 22).

Ud fra Foucaults magtforståelse kunne en genovervejelse af reformen og ungdomskriminalitetsnævnet måske gavne på længere sigt. Især hvis de er på vej til at ældes ud af ungekriminalforsorgen som eksemplet i ovenstående citat.

Der er nogle fagprofessionelle, der synes, at ungdomskriminalitetsnævnet formår at ramme ned i dele af en central problemstilling når det handler om kriminalitetstruede unge. Lone Tind

Jensen, socialrådgiver og medlem af Ungdomskriminalitetsnævnet, fagkoordinator i Esbjerg kommune, siger således om reform:

“Tidligere havde det ikke nogen konsekvens for de helt unge, hvis de begik kriminalitet. De blev overdraget til de sociale myndigheder, og vi har kunnet snakke og gå den pædagogiske vej. I mange sager er det også lykkedes, men vi har også nogle unge, som ikke er særlig modtagelige for pædagogik. Her er det rigtig vigtigt, at deres handlinger får konsekvenser” (Dokument 9: 23).

Herudfra kan Ungdomskriminalitetsnævnet således gå ind og understøtte tiltag, der kan nå de unge, der ikke har kunne guides og vejledes gennem andre *governmental* strategier. Fagbladet beskriver, at der har været flere end 500 børn og unge i alderen mellem 10 og 18 år igennem Ungdomskriminalitetsnævnet. Nævnet fik massiv kritik fra organisationer og fagprofessionelle, da reform blev præsenterede. Kritikken var grundet bekymring om børns retssikkerhed, da det blev argumenteret, at den nye ungelavalder i praksis er en nedsættelse af den kriminelle lavalder, men uden at børnene i alderen 10-14 år er dækket af samme retssikkerhed. Dog viser det nu, at flere unge og børn der har været foran nævnet, har formået at få den hjælp de havde brug for (Dokument 9: 14). Formanden for Dansk Socialrådgiverforeningen, Mads Bilstrup påpeger dog:

“At det bliver fremhævet, at Ungdomskriminalitetsnævnet har haft den positive effekt, at det har fået kommunerne til at fremskynde sagsbehandlingen i de unge sager, er [...] alene et udtryk for, at der mangler ressourcer til at løse opgaverne ude i kommunerne - og kan aldrig blive et argument for et system, som ser stort på børnenes retssikkerhed” (Dokument 9: 18).

Med udgangspunkt i Foucaults forståelse af *governmentality* kan et moderne samfund guide og vejlede udvalgte målgrupper, men det kræver ressourcer. Når der ikke er ressourcer til at arbejde med de unge ud fra den mest oplagte handleplan, betyder det, at mange unge ikke kan få den oplagte hjælp. Da reformen blev lavet og ungdomskriminalitetsnævnet blev skabt skete det på baggrund af ekstra økonomiske ressourcer. I forhold til *governmentality* betyder det, at Ungdomskriminalitetsnævnet på den måde kan udbyde en hjælp som det resterende system ikke nødvendigvis kan selv der er et behov.

6.3.2 Social tilknytning

SSP-samarbejdet og Ungdomssanktionen opbygger begge individuelle rammer og indsatser, der skal nå de unge og resocialisere dem ind i samfundet, ved blandt andet at fokusere på uddannelse og beskæftigelse. Disse indsatser søger at knytte de unge til det konventionelle samfund. Den nye reform og ungdomskriminalitetsnævnet har derimod et andet fokus, som modsat har til hensigt at fjerne de unge, som befinder sig i fødekæden til den hårde kerne, fra de kriminelle miljøer, der kan være skadelige for udviklingen af positive adfærdsmønstre (Dokument 7: 6). Forestillingen er, at disse unge risikerer at havne i en kriminel livsstil, der ud fra en forståelse af *Social Bond* resulterer i en modsat tilknytning. De unge bliver knyttet til det kriminelle miljø, hvilket dermed erstatter det konventionelle samfund. Det betyder, at de unge får tilknytninger til personer, der har daglig gang i miljøet og får flere bekendte den vej igennem. Den unge begynder at deltage i miljøets aktiviteter og kan herudfra begynde at se en fremtid blandt sine “venner” og skaber dermed stærkt *commitment* til miljøet. Den unge kommer til at bruge meget af sin tid sammen med disse mennesker og bliver på den baggrund meget involveret i sammenholdet. Kombineret vil det have den betydning, at den unge begynder at tro på normafvigende værdier og regler. Herefter bliver det svært at få den unge til at danne sociale bånd til det konventionelle samfund.

Reformen argumenterer på den baggrund for, at indsatsen skal starte tidligt for at kunne forebygge denne negative udvikling i rette tid, før det er for sent. Det vil blive gjort gennem en såkaldt *ungelavalder*. I reformudspillet forord bliver det formuleres således:

“Selvom ungdomskriminaliteten er faldende, findes der stadig en hård kerne af unge, som er blevet en fast del af det kriminelle miljø. Det skal vi ikke acceptere [...] Vi skal tidligere ansvarliggøre unge på vej ud i en kriminel løbebane. Derfor introducerer regeringen en ny ungelavalder på 10 år. Ungelavalderen skal sikre en konsekvent reaktion, når de unge begår kriminalitet ”* (Dokument 7: 5).

Ud fra *Social Bond* kan der dog påpeges nogle udfordringer ved at sætte ungelavalderen helt ned til 10 år. Ved at sætte ungelavalderen til 10 år øges risikoen for, at de yngste børn på 10-14 år føler sig stigmatiseret. I 2010-2012 blev den kriminelle lavalder i Danmark sat ned til 14 år og en undersøgelse fra Århus Universitet viste, at de 14-årige, der var blevet dømt ved en almindelig domstol, i højere grad begik ny kriminalitet senere i livet. I forhold til *Social Bond* kan forklaringen på dette være, at de unge som havde været foran en almindelig domstol, ikke

havde fået en social indsats, der kunne støtte og hjælpe dem ud deres problemer. Det samme kan forventes at ske gennem den nye ungelavalder:

“Hvis børn skal ændre livsbane, så er opdragelse og mulighed for at opbygge relationer til troværdige voksne, som de kan betro sig til, helt afgørende. Pålagt sanktioner og forbedringsforløb risikerer at spænde ben for netop dette arbejde i kommunerne, der med stor succes har forebygget ungdomskriminalitet [...]”
(Dokument 9: 18).

I forhold til de ovenstående indsatser, har reformen eller Ungdomskriminalitetsnævnet ikke meget fokus på at udvikle de unges sociale bånd til det konventionelle samfund. Reformen handler om, hvordan de unge skal stå til ansvar for deres handlinger. Problemstillingen ved at gøre det blandt andet gennem introduktionen af en ungelavalder, kan være, at der bliver skabt et større socialt rift mellem de unge i fødekæden og det konventionelle samfund. Hvis det sker, så mister reformen sin mening.

6.3.3 Selvkontrol

Reformen og heraf Ungdomskriminalitetsnævnet adskiller sig fra både SSP-samarbejdet og Ungdomssanktionen ved at have et forøget fokus på betydningen af konsekvenser. Hensigten med reformen er at lære de unge, at handlinger har konsekvenser. Det kommer for eksempel til udtryk gennem etableringen af ungekriminalforsorgen:

“Unge i fødekæden til den hårde kerne er ofte socialt belastede og færdes i kriminelle miljøer. Denne gruppe af unge kan mangle motivation til at overholde de fastlagte forløb og til at samarbejde med myndighederne om at komme ud af kriminalitet. Derfor skal der oprettes en ny ungekriminalforsorg, som sammen med kommunen skal sørge for, at den unge gennemfører sin straksreaktion og overholder sit forbedringsforløb”
(Dokument 7: 14)

Reformen tager udgangspunkt i, at børn og unge fra socialt belastede familier med stor sandsynlighed ikke har en højtudviklet selvkontrol. Selvkontrollen skal læres gennem direkte kontrol, som forældrene lærer deres børn gennem klar udtryk af misbilligelse. Hvis de unge ikke har oplevet at deres handlinger har konsekvenser, selv på de mest basale niveauer i hverdagen, så har de ikke haft en mulighed for at internalisere korrektion af deres adfærd. På

den baggrund kan der ikke udvikles stærk selvkontrol. Ungekriminalforsorgen er ikke blot et eksempel på *governmentality* men også et eksempel på, hvordan der gennem reformen tages højde for manglende selvkontrol hos de unge.

De unge bliver dog ikke på samme måde motiveret gennem tiltag i denne reform som tilfældet er i ungdomssanktionen. Der har de en aktiv rolle i udviklingen af deres eget liv, mens reformen blot erkender, at socialt udsatte unge fra fødekæden til den hårde kerne, har svært ved at opretholde motivationen. Kriminalforsorgen er et redskab til at sikre de unge gennemfører deres straksreaktion og overholder deres forbedringsforløb. Den unges motivation bliver ikke nævnt igen, blot at kriminalforsorgen skal sikre, at de unge deltager (Dokument 7: 14).

Børn og unge med lav selvkontrol har ofte impulsive og risikovillige personligheder. Nogle gange kan de være ufølsomme og fysiske i deres måde at udtrykke sig på. Det kan lede til udviklingen af grænseoverskridende opførsel og kriminell adfærd. En af måderne hvorpå reformen ligeledes søger at vise de unge, hvordan handlinger har konsekvenser, er gennem konfrontationen mellem gerningsmanden og offeret:

“I ungdomskriminalitetsnævnet kan den unge blive stillet ansigt til ansigt med offeret. Formålet er, at den unge kan se de menneskelige konsekvenser af sine kriminelle handlinger. Mødet kan også være med til hjælpe offeret videre i livet” (Dokument 7: 14).

Når de unge blive stillet til ansvar overfor den eller de personer deres handlinger har berørt er det hensigten, at de skal kunne se de konsekvenser deres handlinger har haft. Kriminelle handlinger giver øjeblikkelige stimuli til en person med lav selvkontrol, men hvis børn og unge bliver stillet over for det du har gjort, burde de næste gang være lidt klogere. Hensigten med konsekvenstænkningen ud fra et *selvkontrol*-perspektiv, er at den unge med tiden begynder at internalisere sine handlinger og forstå, hvorfor de er forkerte for så at opbygge en indre kontrol, der kan stå imod når fristelsen for normafvigende adfærd byder sig.

Ungdomskriminalitetsnævnets har mulighed for at idømme straksreaktioner til børn og unge:

“Straksreaktioner:

En straksreaktion kan f.eks. være:

- At rydde op efter begået hærværk
- At møde op på den lokale brandstation og vaske brandbiler

- *At gøre rent i lokale boligforeninger*
- *At hjælpe til med at vedligeholde parker og andre offentlige områder”*
(Dokument 7: 13).

Straksreaktionerne er igen et eksempel på, hvordan konsekvenserne tydeligt kan tage form. Hensigten med denne form for straksreaktion er, at de skal have en opdragende effekt på børn og unge. Det er en måde, hvorpå der markeres tydeligt, at den unge har overskredet acceptabel adfærd. Samtidig lærer den unge at tage sig af lokalområdet (Dokument 7: 14).

Den mere omfattende form for konsekvens, der sættes ind over for udsatte unge, er anbringelse uden for hjemmet. Det kan for eksempel være et led i et forbedringsforløb. Tvangsmæssig anbringelse kan ske ud fra tre måder. Tvangsmæssig anbringelse kan se med både den unges samtykke og forældrenes. Det kan ske selvom den unge modsætter sig anbringelsen men forældrene giver samtykke. Til sidst kan både den unge og forældrene modsætte sig anbringelse, men da det er tvangsmæssig anbringelse, kan hverken den unge eller forældrene gøre meget. De kan klage til ankestyrelsen, men det ville ikke stoppe anbringelsen af den unge før sagen er blevet behandlet (Dokument 8: 33).

Unge med lav selvkontrol har brug for at udvikle en stærkere selvkontrol, men det er samtidig en balancegang, da de stadig kan udvise uforudsigelig og risikovillig adfærd. På den baggrund er det nødvendigt at overveje med hvilke formål den unge bliver tvangsanbragt:

“[Journalist:] *Hvad er konsekvenserne af den nye lovgivning?*

[Socialrådgiver:] *Jeg vil gå rigtig lang for at undgå tvang. Hvis Ungdomskriminalitetsnævnet anbringer en ung imod hans vilje, risikerer vi, at han går fra opholdsstedet - også selv om det er en semilukket institution - og så kan vi ikke arbejde med ham. Det vil være mere forebyggende, at man mødtes på midten om noget, som den unge faktisk kunne se sig selv i, og fordi det var en hjælp til de problematikker, han havde”.* (Dokument 9: 22)

På den baggrund kan en person med lav selvkontrol med fordel lære at udvikle en stærkere indre kontrol, men det handler om at forstå, hvornår konsekvenserne hjælpe den unge og hvornår det går ind og skader mere end det gør gavn.

6.3.4 Delkonklusion

Der er gennem ovenstående analyse blevet observeret forskellige tendenser i ungdomskriminalitetsnævnet. Reform danner både grund for et sammenhængende arbejde i udformningen af ungekriminalforsorgen, der skal danne ramme for ungdomskriminalitetsnævnet og samarbejde med kommunen, hvis der opleves problematikker med de unge. Ungdomskriminalitetsnævnet fordrer i sin natur et samarbejde mellem socialforvaltningen, politi og andre eksperter, der bliver kaldt ind afhængig af opgaven. Dog er ungdomskriminalitetsnævnet forskelligt fra både SSP og ungdomssanktionen i det deltagelsen i nævnet er ikke frivilligt i nævnet. De unge, der er deltager i ungdomssanktionen er der heller ikke frivilligt, men det fungerer som et alternativ til ubetinget dom. De unge i ungdomskriminalitetsnævnet er ikke alle blevet dømt for en lovovertrædelse, de unge på 10-14 år er mistænkt. På den baggrund er minder konsekvens-tankegangen bag ungdomskriminalitet om straf frem for hjælp til de udsatte unge, der ikke selv har valgt deres egen situation – endnu.

8.0 Konklusion

Ovenstående analyse er blevet foretaget gennem tre udvalgte indsatser, der har arbejdet med udsatte unge på tværs af landsplan. Specialets konklusion kommer dog ikke til at kunne generalisere, da der mange forskellige indsatser, der arbejder med ungdomskriminalitet på forskellige niveauer i Danmark. Men følgende konklusion kan stadig fortælle om de tendenser, der gennem analysen er blevet tydelige i disse tre store initiativer.

Gennem specialet er det blevet tydeligt af de forebyggende indsatser mod ungdomskriminalitet, har ud udviklet sig de sidste 50 år på to forskellige niveauer: det organisatoriske niveau og hvilken tilgang, der bruges til at møde de udsatte unge.

Udviklingen i det organiserende niveau eksemplificeres ved SSP-samarbejdet. Da det begyndte i 70'erne var det med en klar forventning om, at et tværsektorielt samarbejde kunne være givende overfor de unge, det ikke var muligt at nå på egen hånd. Med tiden har netop dette samarbejde og den fleksible organisering haft stor betydning for SSP-samarbejdets videre effekt på området. Det har været de unges problemstillinger, der har været forudsætningen for, hvordan deres arbejdsopgaver tog form, både på landsdækkende niveau og på lokalplan i de mindre kommuner. Det er den samme fleksibilitet til organiseringen af tværfagligt samarbejde, der sikrer sammenhænge i indsatsen over for de udsatte unge, der kunne have stor betydning andre indsatser. Ungdomssanktionen er et godt eksempel på dette. I teorien har indsatsen gode hensigter og formål, men grundet et lettere stift og til tider tungt system, kan sanktionen ikke lykkes fuldt ud.

Etableringen af det kriminalpræventive råd markerer et skift i den tilgang, som de udsatte unge er blevet mødt med gennem tiden. Siden SSP-samarbejdet begyndte har der i dansk regi været fokus på de store grupper af unge og heraf indsatser, der skal sætte ind før udviklingen af normafvigende adfærd begynder. Der har i den forbindelse været fokus på kampagner om rygning, alkohol- og stofmisbrug osv. samt andre risikofaktorer, der kan lede til brud af konventionelle normer. Med ungdomskriminalitetsnævnets indtræden skete der et skift i fokus. Overordnet har nævnet stadig forebyggende tiltag i tankerne, når de indkalder en ung til nævnet. Det er blot tænkt ud fra en anden tilgang end den der er gældende for SSP og endda ungdomssanktionerne. Hvor SSP og ungdomssanktionerne fokuserer på, hvordan indsatserne skal knytte de udsatte unge til det konventionelle samfund, så fokuserer ungdomskriminalitetsnævnet på at lære udsatte unge, at deres handlinger vil få konsekvenser for deres umiddelbare og evt. længere fremtid.

Litteraturliste

Bøger

Andersen, Lotte Bøgh (2012): *Forskningskriterier*. Fra Andersen, Lotte Bøgh, Hansen, Kasper Møller & Klemmensen, Robert (red.) *Metoder i Statskundskab*. Hans Reitzels Forlag, 2. udgave. (s. 97-112)

Antoft, Rasmus & Salomonsen, Heidi Houlberg (2007): *Det kvalitative casestudium - introduktion til en forskningsstrategi*. Fra Antoft, Rasmus, Jacobsen, Michael Hviid, Jørgensen, Anja & Kristiansen, Søren (red.) *Håndværk og Horisonter - Tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Syddansk Universitetsforlag (s. 29-58)

Britta Kyvsgaard (2001): *Samfundssanktioner og samfundstiltag i Danmark*. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab.

Cullen, Francis T., Agnew, Robert & Wilcox, Pamela (2014): *Criminological Theory: Past to Present*. Essential Readings. Oxford University Press.

Dahler-Larsen, Peter (2005). Dokumenter som objektiveret social virkelighed. Fra M.Järvin, Mik-Meyer, Nanna (red.), *Kvalitative Metoder i et Interaktionistisk Perspektiv*. København, Hans Reitzels Forlag, 1. udgave. (s. 253-254).

Duedahl, Poul (2007): *Opstøvnings kunst - introduktion til dokumentarisk metode*. Fra Antoft, Rasmus, Jacobsen, Michael Hviid, Jørgensen, Anja & Kristiansen, Søren (red.) *Håndværk og Horisonter - Tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Syddansk Universitetsforlag (s. 58- 83)

Gottfredson, Micheal R. & Hirschi, Travis (2014): *A General Theory of Crime*. I F. T. Cullen, R. Agnew, & P. Wilcox (Red.), *Criminological Theory: Past to Present, Essential Readings*. Oxford University Press. 5. udgave (s. 238-250).

Hirschi, Travis. (2014): *Social Bond Theory*. I F. T. Cullen, R. Agnew, & P. Wilcox (Red.), *Criminological Theory: Past to Present, Essential Readings*. Oxford University Press. 5. udgave (s. 229–237).

Holm, Andreas Bech (2016): *Videnskab i virkeligheden - En grundbog i videnskabsteori*. Samfundslitteratur, 1. udgave.

Lynggaard, Kenneth (2015): *Dokumentanalyse*. Fra Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (red.) *Kvalitative Metoder - En grundbog*. Hans Reitzels Forlag, 2. udgave. (s. 153-168)

Mik-Meyer, Nanna, Villadsen, Kaspar (2007): *Magtens former - Sociologiske perspektiver på statens møde med borgeren*. Hans Reitzels Forlag.

Møller, Kim (2018): *Dokumentanalyse - muligheder og begrænsninger i arkiveret information*. Fra Jacobsen, Michael Hviid (red.) *Metoder i kriminologi*. Hans Reitzels Forlag, 1. udgave. (s. 201-232).

Richter, Jasmin (2011): *Magt og afmagt i individets liv*. Psyke & Logos, 32(2), s. 418-431.
Tilgængelig hos: <https://tidsskrift.dk/psyke/article/view/8730> set d. 4/9 2020

Thagaard, Tove, (2004): *Systematik og indlevelse - En indføring i kvalitativ metode*. 1. udgave red. s.l.: Akademisk forlag.

Valverde, Mariana (2017): *Michel Foucault*. Routledge.

Hjemmesider

DKR - Det Kriminalpræventive Råd (2012): *SSP - En guide til samarbejdet*:
<https://dkr.dk/materialer/lokalt-samarbejde/ssp-en-guide-til-samarbejdet/> set d. 14/11 2020.

DSTAnalyse - Andersen, Mette Foss og Mortensen, Laust Hvas, (2016): *Kriminalitet og uddannelse blandt unge*: <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetAnalyse.aspx?cid=27150> set d. 22/8 2020.

Justitsministeriets Forskningskontor (2019): *Udvikling i børne- og ungdomskriminalitet 2006-2018 - Med separate opgørelser for kommuner og politikredse*:
https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningsrapporter/2019/udvikling_i_boerne-_og_ungdomskriminalitet_2006-2018ny.pdf set d. 22/8 2020

Justitsministeriets forskningskontor (2018): *Udvalgte samfundsøkonomiske omkostninger som følge af kriminalitet begået af medlemmer af kriminelle grupperinger*:
https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningsrapporter/2018/udvalgte_samfundsoekonomiske_omkostninger_som_foelge_af_bandekriminalitet_.pdf set d. 22/8 2020

Justitsministeriet (2017): *Ungdomskriminalitetsnævnet*:
https://www.regeringen.dk/media/4227/103125_jm_reform_ungdomskrimi_a4_30.pdf

Justitsministeriets Forskningskontor (2015): *Udviklingen i børne- og ungdomskriminalitet 2001-2014 - Med separate opgørelser for kommuner og politikredse*:
<https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningsrapporter/2015/Born%20og%20unge%202014.pdf> set d. 22/8 2020

Olsen, Rikke Fulgsang (2018): *Forskere: Regeringens forslag er et socialt eksperiment for udsatte unge*: <https://www.altinget.dk/social/artikel/forskere-om-regeringens-forslag-et-socialt-eksperiment-for-de-mest-udsatte-boern-og-unge> set d. 22/8 2020

Regeringen (2018): *Aftale mellem Regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti*:
<https://www.regeringen.dk/media/5475/aftaletekst-29-juni-2018.pdf> set d. 2/9 2020

Servicestyrelsen (2008): *Håndbog om Ungdomssanktionen*:
<https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/haandbog-om-ungdomssanktionen> set d. 14/7 2020

Socialstyrelsen.dk:
Ungdomssanktioner: <https://socialstyrelsen.dk/unge/kriminalitet/Ungdomssanktionen> set d.
22/8 2020

Statsminister Mette Frederiksens nytårstale d. 1. Januar 2020:
<https://www.stm.dk/statsministeren/taler/statsminister-mette-frederiksens-nytaarstale-den-1-januar-2020/> set d. 14/11 2020.